ב"ה

ל' שבט תשכ"ט
18.2.69

29

המחיר: 25 אג'
במכירה חפשית:
50 אג'

עתון
הסטודנטים

בת קול

מרתר ואסור

מה בין הסטודנט לשלטונות האוניברסיטה; על רקע מרד הסטודנטים בעולם.

לאן הולכות הטפסיות?

האכזבה מפוליטיקה

על יהדות של אבסורד: תגובות...

שיחה חפשית

אי לאכול את המולדת ובכל זאת להשאיר אותה שלמה

ההצגה הגדולה נסתימה בשעות הקטנות של הלילה. עד סגירת הגליון לא הצלחנו לברר אם מארגני המפגן החזיקו רשיון שהתיר להם לערוך מופע לאחר השעה 11.00 בלילה. מכל מקום, המטרה הושגה וכל המדינה הולכה שולל אחר תעמולת בחירות מוקדמת של גח"ל. לא שאני חולק על כנות ההרגשות הנושא (ארץ ישראל השלמה), אלא שאין אני רואה כל קשר בין כנות ההרגשות לבין המפגן הפומבי, אשר אורגן בשבוע שעבר.

גח"ל, שארץ ישראל השלמה חרותה היתה תמיד על סמלו, הרגיש בשנה האחרונה שהסמל נשמט ממנו והועבר למרכזים אחרים. המפלגה טענה, אמנם, כי ישיבתה בממשלה היא שמנעה החלטת נסיגה, אך הטענה לא נקלטה אצלנו בקלות. כולנו מכירים בכך שכורח המציאות היה שסתום יעיל הרבה יותר. ובהגיע תור „נערה" ו„נערה" לבוא אל שנת הבחירות מקץ שנים־עשר חודש, נתברר שצריך לעשות משהו. אך מה לעשות ובממשלה חמים וטעים ושותפים להכרעות ו„עושים חיים", מחד גיסא ואילו הבוחר הפוטנציאלי הולך ומתרחק אל הצעקנים, אל האופוזיציה, מאידך גיסא. אכן, דילמא קשה.

נתמזל מזלם של אנשי גח"ל וראש הממשלה — שליצנים לוחשים מפה לאוזן כי גם הוא למעשה סוכן חשאי של גח"ל בממשלה — עזר להם לפתור את כל הבעיות. פלט משהו, שלא צריך היה לומר — גם אם מחשבתו ידועה היא וגם אם שר הבטחון ושרים אחרים לא הסתירו את הסכמתם לעקרון אשר עומד מאחורי פליטת הפה של רה"מ, הגם שאינם מסכימים לפרט זה או אחר — ואז התחיל מחול שדים. אני, לכשעצמי, לא התייסרתי במחשבות עצובות על פרישה. הייתי משוכנע ששום דבר מעין זה לא יתרחש. אך בציבור עבדו יחסי הציבור כמעט שבוע ימים וכל הבוחרים הפוטנציאליים כבר ידעו היטב מי שומר את משמרת הקודש בתוך הממשלה הרעה הזאת.

וכל העם הזה ראה את הקולות וידע מי מוכן לוותר על כל טובות ההנאה של שרים־בלי־תיק ולפרוש. אבל, עוד לא. ואז בא ה־CLIMAX. הביאו את שר הבטחון כדי שידבר באופן אוביקטיבי לפני הצירים וגם השרים עצמם השפיעו באופן מאד אוביקטיבי.

חמשה ימים אכלו את המולדת ולעסו אותה היטב וכאשר כל העם הזה למקטנם ועד גדולם עכלו את הבשורה הגיע הזמן להשאיר אותה שלמה.

ההכרעה הגורלית נפלה: למען ארצנו, למען אחדות האומה, למען הבוחרים, למען הבחירות ולמען הנבחרים והתיקים. נ ש א ר י ם! נשארים, אבל לא לבד, אלא, כמובן עם הבוחרים. נשארים, אבל עם האפקט של פורשים. אח, זה היה שבוע! שלום ולהתראות בפליטת הפה הבאה של מישהו. אל דאגה, יש לנו סיעתא דבחירתא בחלונות הגבוהים, הם כבר יפלטו משהו. רק שיהיה בקרוב, צריך לשמור על פירות הנצחון.

* ☆ *

„אין משגיחין ב„בת קול" נאמר על בת קול מן השמיים, אך על זו מן הארץ משגיחין גם משגיחין. עובדה. שיחצעירים־דתיים לא יורד עדיין מסדר היום. תגובות אפשר היה לקרוא בעתונים כמו „המודיע", „פנים אל פנים", „הצופה" ואפילו „על המשמר" ואילו חלק מן התגובות אשר נתקבלו במערכת מתפרסם בעמודים 8—9 ובמדור „מכתבים למערכת". את השיח אנו עומדים לחדש, כנראה, בגליון הקרוב ויש לנו אף תוכניות אחרות באשר לנושא זה. אך עדיין חזון למועד.

* ☆ *

חדוש, והפעם באנגלית. החל מגליון זה יוכלו הישראלים לשפר את האנגלית שלהם ע"י עיון במדור האנגלי של „בת קול". לבל תטעו, התוספת אינה נעשית בשיתוף המחלקה לאנגלית ואינה שעורי בית מוסים; המדור, פשוט, מיועד ל־600 הסטודנטים בני חו"ל הלומדים באוניברסיטה והוא חלק מן הנסיון לתת להם להרגיש כמו בבית. את המדור האנגלי שלנו עורך צבי קניסברג והוא מיועד, כמובן גם לסטודנטים ישראליים.

א־פרופו קליטה. הנושא אינו נותן מנוח וגם אנו עוסקים בו במסגרת הטורים שלנו (בעמוד 5) ומביאים משהו משתי גישות עיקריות שהתפתחו לאחרונה בהקשר לנושא זה.

בגליון הבא נקדיש מקום רחב יותר לשם התעמקות בבעיה. נביא את דבריהם של הסטודנטים עצמם ושל אלה המטפלים בהם ונשתדל לחדור אל השרשים.

בת - קול עתון הסטודנטים
אוניברסיטת בר-אילן

עורך: אריאל רוזן־צבי
סגן עורך: מנחם מיכלסון

מערכת: יוסף בן־מאיר, אברהם שטוב, חנה אדלר, שאול שיף.
עורך המדור האנגלי: צבי קניגסברג. גראפיקה: יוסי אבולעפיה.

כתובת המערכת: אוניברסיטה בר־אילן, הסתדרות הסטודנטים, רמת־גן.
טלפון 752658. המו"ל: הסתדרות הסטודנטים.
סודר במסדרת כייטל — נדפס בדפוס דניאלי, תל־אביב, טלפון 38443.

מכתבים למערכת

על אנדרטה וקבר

עורך נכבד!

עתונים רבים סבורים, כי חופש העתונים — פרושו להדפיס דעות הרסניות, תבוסתניות, אינפנטיליות, אנטי־דמוקרטיות, וכד' (יש עוד אוסף שלם של תוארים לדעות מסוג זה). בת־קול הצטרף למועדון העתונים הללו בגליון 28 (אם לא עשה זאת קודם לכן). לעומת זה — לפי עניות דעתי לפחות — עתון בכלל ועתון סטודנטים בפרט, חייב לראות לנגד עיניו מטרה מסויימת לקראתה הוא מחנך. מותר (ואולי אף רצוי) לתת מקום גם לדעות הרסניות וכד' מנקודת מבט המטרה הזאת, אולם בצרוף חשיפת השגיאה שבדברים אלה והעמדתם לשרות המטרה.

סבורני, כי בת־קול חייב להנך את ציבור הסטודנטים להיות בן נאמן לעמו, לדתו ולארצו. מנקודת מבט זו מכתבי של שלמה זהבי שנה ג' הרסני, תבוסתני ואינפנטילי.

מצבה על קבר משמשת כ„אקט הומני" ל„ציונו" של החייל או האורח שנהרג או שמת. לעומת זה אנדרטה משמשת ל־הנצחת האידיאל, למענו נושא האנדרטה פעל או לחם. מי שאינו רואה את ההבדל העמוק הזה בין מצבה על קבר לבין אנדרטה — הוא אינפנטילי ומי שרוצה כ„אקט הומני" להנציח את האידיאל של חיילי הלגיון, את האידיאל של השמדת מדינת ישראל ורצח תושבים (ושלמה זהבי בכלל זה) — הוא הרסני ותבוסתני.

ואם זה אינו מספיק — למה לא הקימו הירדנים אנדרטה במשך 19 שנה? למה היהודים צריכים להקים אנדרטה בזמן שהירדנים לא עשו זאת?

אלא שאת כל זה המערכת צריכה היתה להוסיף למכתבו של שלמה זהבי ולא אני, כשם שלא התעצלה המערכת להוסיף הערות, כאשר המכתב היה מופנה נגדה.

ד"ר שרגא ישורון

תשובה לשר ישעיהו

עורך נכבד!

קראתי את תגובתו של שר הדואר למכתבם של הסטודנטים והריני להעיר כמה הערות ביחס לתוכנו:

א. העובדה שבישראל „האינפורמציה זורמת"... אינה סיבה למנוע ממי־שהוא את זכותו לטעון טענה כלשהיא נגד הממשלה או כל מוסד אחר אם לדעתו טענה זו צודקת. ולענין: אנו שמחים לשמוע שהממשלה אינה מעלימה ידיעות כלשהן, מכיוון שבמצב הענינים הנוכחי (של מריבות מוקדמות על ראשות הממשלה 10 חדשים לפני הבחירות ובזמן שמצבנו המדיני עגום למדי) הגיוני מאוד לחשוש שחלק ניכר מפעולות נבחרינו יעשה כדי לזכות באהדה והשקול העניני ידחק מעט הצידה.

ב. אינני כל כך משוכנע שרצונו של העם בא לידי ביטוי מלא בבחירות, מכיון שהמצב הוא שאלו שכבר נבחרו פעם הם קובעים למעשה מי יבחר בפעם הבאה, ואילו לצבור לא ניתנת שום אפשרות להביע דעתו בשאלה מי יעמוד בראש הרשימה מי במקום השני וכו'... זאת קובעים אלו שנבחרו פעם לפי שיקולים אישיים, במקרים רבים שיקול של התחזקות סיעות ולפלגיהן במפלגה, והרבה מדי פעמים לפי שיקולי חברות ויריבות אישיות שהם ודאי אינם מעניינים את הצבור. מדוע לא שמענו אף פעם את השר ספיר למשל טוען טענה מהסוג „אני מתנגד שדיין יהיה ראש הממשלה מכיון שלדעתי צבור הבוחרים לא רוצה בו"? מכיוון שצבור הבוחרים הפסיק לעניין אותו כמעט לגמרי לפני הרבה זמן, מכיוון שהוא יודע שרוב העם היושב בציון יבחר גם בבחירות הבאות לא לפי מצפונו ומחשבתו הצלולה אלא לפי מתכון המורכב 70% מהפרסומת המפלגתית 20% מהבטחות כוזבות ו־10% ממה שבחר בפעם שעברה, וזה מציאות שראשי מפלגות המערך מכירים היטב ולכן דאגו קודם כל שיוכלו להמשיך בפרסומת בכמויות גדולות יותר מאחרים ע"י קבלת תקציב מכיסו של האזרח.

ג. הערתי האחרונה נוגעת לפסקה „...ישראל הדמוקרטית שבה יש עתונות חפשית...". נדמה לי, כבוד השר, שלו לפי רצונותיך בלבד היינו הולכים הרי שבעוד כשנה כבר אפילו אתה לא היית מעיז לדבר על עתונות חפשית.

אסיים במלים שלך: „יתכן ונוח לך להשמיע יותר מאשר לשמוע אך אתה פנית בדקירה למצפוני וחובתי לענות גם אם המענה מר כלענה" ואוסיף תקוה כי בעתיד יעסקו שרי ישראל פחות במריבות אישיות ובדברים צדדיים וימשיכו להחזיק איש איש בתחומו שלו באופן טוב ויעיל יותר משהיום.

בן־ציון קין
מדעי הטבע, שנה ב'

הסתדרות הסטודנטים משיבה

עורך נכבד!

ברצוני לענות למכתבו של הסטודנט יגאל חיון, אשר הופיע בגליון 28 של „בת קול".

במכתבו מתלונן יגאל כי נבחרי הסתדרות הסטודנטים אינם מקדישים תשומת לב לפרטים רבים — קטנים וחשובים, אשר מהווים בעיות דחופות וקשות המעיקות על הסטודנט. הנ"ל מאשים את הפעילים הנבחרים כי „תפסו חשיבות", עוסקים בפוליטיקה, זוכים לטובות הנאה וגורמים לאי־סדרים. לא זו בלבד שיגאל טועה ומתלונן על עובדות, אשר אינן נכונות כלל וכלל, אלא שהמציאות מוכיחה את ההיפך.

יגאל! לפני שאתה פונה ומאשים, עליך לבדוק ביתר פרוט את העובדות. יתכן שהנך לוקח דוגמאות ממקומות אחרים ומשער שהמצב אינו שונה גם באגודתנו, אך עלי לציין בשמחה רבה, שכל חברי הועד אינם עסקנים פוליטיים, אלא להיפך, מתרחקים מזה, ובחלקם בשל היותם פעילי הסתדרות הסטודנטים. לידיעתך, אנו פועלים נגד כל אפשרות של עסקנות פוליטית.

לגבי „תפיסת השיבות" אין ברצוני להתיחס כלל וכלל, שהרי כל המכיר אותנו יודע שנתן למצוא חבר ועד בכל מקום, ע"מ לפתור בעיות סטודנטים. לגבי אי הסדרים השוררים בהסתדרות הסטודנטים, נדמה לי שאחד המשרדים היעילים ביותר באוניברסיטה הינו משרדנו וגם קבלת הקהל הינה הנעימה ביותר.

טובות הנאה, אינני יודע איזה טובות הנאה יכולות להיות לסטודנטים המוכנים לוותר על הרצאות ולימוד ע"מ להקדיש שעות עבודה והושטת עזרה לאחרים. ואם תוך כדי עבודה מכירים

(המשך בעמוד 12)

מותר ואסור

מהן זכויותיו וחובותיו של סטודנט בתקופה של מרד סטודנטים בעולם. מהם היחסים שבין הסטודנטים לשלטונות האוניברסיטה

— יוסף בן-מאיר —

בכל שנה סטטיסטית חדשה, כאשר ערמות המספרים מספרות על כל הנעשה באוניברסיטאות, עולה מחדש ה־תמונה המספרת על מרצה שהודיע ל־סטודנטים כי ייאלץ להעדר מן ההר־צאה הקרובה ותחת זאת תושמע זו מעל גבי טייפ־רקורדר. בעת ההרצאה האמורה נזדמן למקום רקטור האוניברסיטה ולנגד עיניו נתגלו סלילים הסובבים על שולחן המרצה ומסביבם פקעת של חוטי־חשמל, אשר הובילו אל שורת רשמי קול של סטודנטים; חדר ההרצאות היה ריק מאדם.

התמונה סובבת את התמורה אשר חלה ביחסים שבין האוניברסיטאות ל־ציבור יחד עם השוני הגדול אשר הת־חולל ביחסים הפנימיים שבין המרצים לסטודנטים. עוד לפני זמן לא רב היתה עצם העמדת שאלה של זכויות וחובות בלתי אפשרית, והסטודנט אף לא היה מעיז להעלותה, שכן כבר בכך היתה הריגה מתחומו. התחומים היו ברורים. אך כשם שגדרות חברתיים ומוסריים נפרצו תוך תקופה קצרה כך דלגה גם שאלה זו מעבר לגדר.

מרד הסטודנטים, אשר פקד את ה־אוניברסיטאות הרבות ברחבי העולם, מבשר על העידן החדש. טוב או רע? סימן שאלה. מעבר לנקודות הקונקר־טיות השונות שעליהן נאבקו הסטודנ־טים. עומדת השאלה, אשר הפכה לפתע לבעיתית. השאלה, שעצם הדרישה ל־עסוק בה הולידה את ה„מהפכה": מהי, בעצם, אוניברסיטה ומהו מעמדו של הסטודנט בה? השאלה שהפכה על פיה את אחד המוסדות השמרניים ביותר.

זכויות וחובות ו...פעילויות אחרות

רקטור האוניברסיטה, פרופ' הראל פיש, סבור כי יש צורך להפריד בין

פרופסור סלומון פול: „אם סטו־דנט עובר רק את המבחנים ללא הש־תתפות בהרצאות, מה הצורך בפרופסור? מספיקים הספרים!"

הצד הלימודי־האקדמי באוניברסיטה, לבין הפעילויות האחרות בו. כל הנוגע לצד

פרופסור דוד ויטאל: „באוניבר־סיטות בריטניה ישנם חידושים מהפכ־נים ממש. שם יש כבר נציגי סטודנטים בסנט ובכל הועדות העיקריות באוני'".

הלמודי, סבור הפרופ' פיש, „שייך בעיקר למרצים, לסינט ולפקולטאות. סטודנט לא יכול לקבוע את דפוסי ההוראה, וקביעת הסטנדרטים האקדמיים היא ענין למר־צים".

נאמר לו — למשל — שסטודנטים „רוצים לקבוע בקשר לציוני מעבר, ש־ציון 60 כבר צריך לעבור, ולא 65. ל־דעתי, כעקרון זה לא שייך לסטודנטים. עובדה היא שבמוסדות בארץ אין אחידות בענין הזה. ובכלל, הרי אם מרצה ה־בודק מחברת של בחינה רואה שסטודנט מסויים לא למד וצריך להיכשל הרי הוא נותן לו 59 ולא 60".

בעקיצה כלשהי מוסיף הרקטור כי בניגוד לעמיתיהם בחו"ל, אין הסטודנטים הישראליים פעילים מספיק בתחומי תר־בות, ארגון, מועדונים וחוגים יזמה עצמית בשטחים שונים מקצועיים ולא מקצועיים תחת זאת „הם מתעניינים הרבה יותר בתחומים של זכויות וחובות שלהם, ו־תובעים לעצמם רשות הדיבור בעניינים השייכים יותר, לדעתי, לסנט ולפקולט־אות".

ומה אודות מהפכות הסטודנטים בעו־לם? הפרופ' פיש סבור כי היו אלה מצבי מרד והם מחו נגד הקריטריונים שבהם מתנהלות האוניברסיטאות. אבל גם הם מודים שבמצב 'בריא' סטודנטים לא מתערבים בצד ההוראה. המורים והאוניברסיטה קובעים את המסגרת, ואם סטודנטים מסויימים לא רוצים, הרי הם יכולים ללכת למקום אחר". אבל אין אני אומר שלסטודנטים אין זכות להביע דעה. אדרבא, יש לנו כלים מאד נאותים לשמוע את דעתם של הסטודנטים, כמו הועדה המשותפת למרצים ולסטודנטים. אני בדעה — ואמרתי זאת גם לדיקאן הסטודנטים —שבפורום כזה יכולים ה־צדדים להעלות כל נושא לסדר היום".

מפגש חברתי וחינוכי

האוניברסיטה צריכה לשמש לא רק מקום לימודים, אלא גם מפגש חב־רתי וחינוכי לסטודנטים", אומר ראש המחלקה לחינוך באוניברסיטה, מר אלי־עזר שטרן. „בגיל שרוב בני האדם נמ־צאים באוניברסיטה הם עדיין מתחנכים והאישיות שלהם לא עוצבה עדיין בצו־רה מושלמת. בעבר התחנכו בני האדם באוניברסיטאות. אני חושב, שקשה ל־שנות כיום את הגישה הזאת שהאוני־ברסיטאות הם מוסדות להשכלה גבוהה, ולא מוסדות חינוך".

„אבל", הוא מוסיף, „תנאי הארץ יוצ־רים זיקות מיוחדות בין הסטודנטים וה־אוניברסיטאות. ואני מתכוון לחובות של הסטודנטים, הצעירים, כשותפים למפעל בנין הארץ. זהו גורם קובע, כי אנחנו מדינה קטנה שבה יש לכל אדם תפקיד חשוב".

אשר לשיתוף הסטודנטים במסגרות אקדמיות אומר הוא — כי „אינני חושב שהסטודנט צריך להיות שותף בקביעת תכנית הלימודים, בקביעת ה־מסגרות האקדמיות, המחקריות וכיו"ב. כל אלה הם מחוץ לתחומו, ויש בזה משום סכנה אם הוא ישתתף בקביעתם".

וביתר תוקף הוא מוסיף כי „אינני מאמין באפשרות שהאדם הלומד עדיין יוכל להביע דעה אובייקטיבית ושקולה כפרי התנסות עיונית ומעשית לגבי נוש־אים שהוא רק צריך ללמוד אותם בעתיד. זה איננו בית הרושת שבו מנסים לשתף את הפועלים בהנהלה ולא רק בייצור"...

האם פירוש הדבר אקס־קתדרה, ש־המרצים יהיו מאחורי הקאתדרה, והס־טודנטים מצידו השני?

ראש המחלקה לחינוך משיב בלאו מוחלט. „לדעתי אין באוניברסיטה מקום לאקס־קתדרה. אדרבא, הנני מאמין בטי־פוח יחסים אישיים וחברתיים טובים בין המרצים והסטודנטים. אנחנו משתדלים ומעוניינים ליצור מגע ישיר ובלתי־פורמאלי עם הסטודנטים".

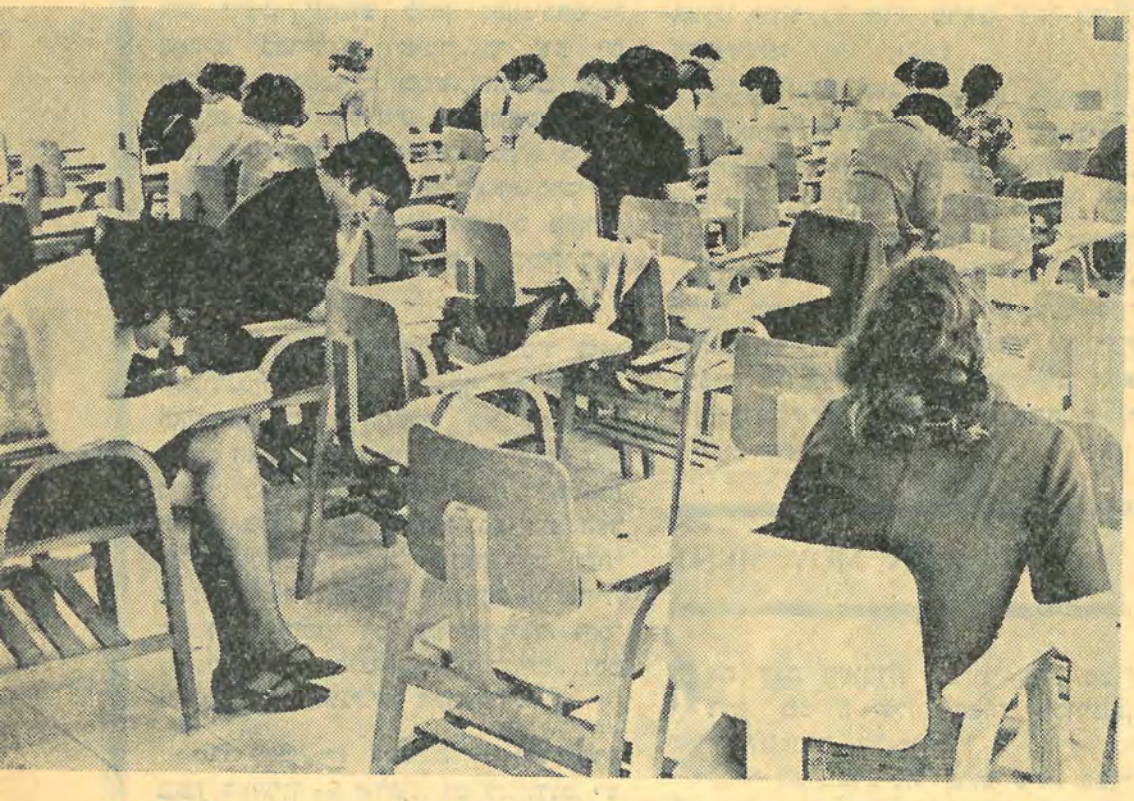

הסטודנטיות של בר-אילן: רחוקות, רחוקות מאד מהלך המחשבה המאפיין את הסטודנטים בעולם כולו. הגל העובר על העולם כולו כאילו פוסח על ישראל (טוב או רע?). הסטודנטים הישראליים הם, בדרך כלל, שמרנים וצייתנים, אך גם הם נדבקו מעט מן „המהפכנים" בכל אוניברסיטאות העולם.

נציגי הסטודנטים בסנאט

מה זכויותיהם וחובותיהם של סטו־דנטים באוניברסיטאות אחרות בעולם?

„אין הבדל מהותי", משיב דיקן הס־טודנטים, הרב ראובן שינדלר. „בכל העולם האוניברסיטה היא המחליטה מהן הזכויות והחובות בזמן הלימודים, ולא הסטודנטים. אבל בארה"ב יש לאחרונה נטיה או נסיון לשתף יותר ויותר את הסטודנטים בנעשה באוניברסיטה. עד כדי כך, שבמכללות אחדות, כמו פרינ־סטון, הסטודנטים משתתפים אפילו ב־מינויים של פרופסורים, או על המשך המינויים של מרצים אחרים. המהפכה ב־אוניברסיטאות היתה במידה מסויימת בג־לל שהסטודנטים רצו להראות שגם להם יש מה להגיד וגם הם רוצים לקבוע במידה מסויימת מדיניות של האוני־ברסיטה".

מעבדת הכנה לחיים

ד"ר הרטמן אינו מדבר מליצות. שכן, בטפסים שחולקו בין מרצי ביה"ס לעבודה סוציאלית נתבקשו הללו לבחור בשלוש מתוך חמש ועדות, שאחת מהן משותפת, כמובן, עם הסטודנטים. „אנחנו מאוד מעוניינים לשתף פעולה עם הסטו־דנטים, ואני רואה בוועדה הזאת דבר חשוב מאוד", אנחנו דוגלים בשיטה שלא להעמיד את הסטודנט בפני שום הפתעות

שעור אוניברסיטאי: מהם זכויותיו וחובותיו של הסטודנט ביחס לשלטונות האוניברסיטה ולסגל המרצים. האם הוא חייב לבקר בהרצאות? האם האוניברסיטה הוא מקום לימודים בלבד או שהיא הרבה למעלה מזה. ואם כן כיצד ניתן להגדיר זאת? שאלות שאין תשובה אחידה בנמצא להם.

ראש המחלקה למדעי המדינה, הפרופ' דוד ויטל, שהגיע לכאן מאוניברסיטה סאסקס בבריטניה, אומר כי שם יש חידושים מהפכניים ממש. אחדים מהם נוגעים ליחסי המרצים והסטודנטים, ול־דבריו „יש שם נציגי סטודנטים בסנט, ובכל הוועדות העיקריות באוניברסיטה. על כן הם מכירים את הבעיות מקרוב. זה אחד הדברים שמנע שם במידה רבה בעיות".

„הענין הזה הוא מהותי", מסביר דיקן הסטודנטים, „כי הוא משקף את הרעיון, האידיאה, בדבר התפקיד של האוניבר־סיטה. האם התפקיד של האוניברסיטה הוא רק ללמד ולהחליט החלטות חשובות באופן בלעדי, או לשמוע גם את הצד של הסטודנט. ובענין הזה יש שתי אסכולות מנוגדות. יש אסכולה אירופאית שהמרצים והסגל הם האוניברסיטה, והס־טודנטים באים ללמוד באוניברסיטה, והם נמצאים בצד השני של הקתדרה".

„מצד שני יש אסכולה — שהתגברה בזמן האחרון — שלפיה גם לסטודנט יש הזכות לקבוע מדיניות, אפילו את ה־קורסים של המחלקות. זהו חלק בלתי נפרד מהתהליך החינוכי האקדמי. ה־שאלה היא אם מסתכלים על הסטודנט באוניברסיטה כאדם מבוגר, או כתלמיד שרק גמר בי"ס תיכון. מה שברור הוא שהאוניברסיטה איננה מוסד דמוקרטי, כי אחרת היתה אנארכיה. אבל צריכים למ־צוא את האיזון בין שני הקטבים האלה".

מנהל ביה"ס לעבודה סוציאלית הד"ר יחזקאל הרטמן, אינו מחכה להכרעה כללית. „אצלנו לפחות", הוא אומר, „ה־תלמידים יודעים שהמדיניות של ביה"ס איננה מדיניות של 'גזירה היא מלפני, קבלוה'. אלא המדיניות היא שהסטודנ־טים עצמם ישתתפו ביצירת המדיניות. יש להם הזכות להשתתף, להביע דעתם ולייעץ להנהלת ביה"ס בכל העניינים הרלבנטיים לסטטוס וללימודים שלהם".

שכן, זה בלתי נסבל מכל הבחינות. אצלנו יודע כל אחד מראש מהן בדיוק הדרישות".

וכמנהל של בי"ס לעבודה סוציאלית, הוא אומר מתוך נסיונו כי „האוניבר־סיטה צריכה להיות מעבדת־הכנה לחיים. ואם סטודנט יתמרמר כאן, אנחנו יוד־עים מתוך הנסיון שכך הוא ימשיך להתנהג בחברה, לפי אותו יחס שקיבל. הדבר בולט במיוחד אם הוא בעל סמ־כות. צריך לזכור שאת החינוך להערכה לכבוד האדם לא לומדים בקורסים אלא בהתנהגות. ולכן היחס וההתנהגות שלנו צריכים להיות למופת".

BAR-ILAN MOVEMENT

הם עצם העובדה שפלוני הוא סטו־דנט, מטילה עליו חבות מסויימת, מחוץ למסגרת הלימודים?

רקטור האוניברסיטה, פרופ פיש, סבור כי אכן אין הסטודנט חייב להיות כלוא בין כתלי הלימוד בלבד. עליו לגלות, לדעתו, גם פעילות תרבותית וחברתית ענפה.

„אם אתה סוקר את תולדות חייהם של כמה אישים גדולים אתה רואה שעיקר הפעילות וההתבלטות שלהם היתה מחוץ למסגרת הלימודים. אני חושב שהסטו־דנטים באוניברסיטה צריכים להיות חברה פעילה, חושבת, חיה. כי אם לא הם

אז מי? ואני גם חושב שדווקא אצלנו, בבר־אילן, צריכה להיות הרבה יותר התעניינות בתחומים דתיים. אני כבר לא מדבר על העלבון הגדול שיש לנו בקושי מנין לתפילות כאן. אבל הרי יש ים של בעיות דתיות הלכתיות לליכון צריכה להיות חשיבה דתית. אני רוצה שסטודנטים יתעוררו לחשוב על ה־נושאים האלה, שיתווכחו, שיבואו לש־אול מדוע הרבנים לא פוסקים הלכות המתאימות למצב, שיבואו לדרוש מא־תנו המרצים, שתהיה חשיבה מתמדת. בקיבוצים הלא דתיים יש אנשים ש־חושבים על בעיות שמדברים עליהן ורוצים לדעת, מדוע לא יהיה דבר כזה גם אצלנו"?"

הוא אף מרחיק לכת ומביא דוגמה היסטורית: „במחצית הראשונה של המאה ה־19 התפתחה והתארגנה באנ־גליה תנועה שנקראה 'אוכספורד מוב־מנט' (תנועת אוכספורד). בתנועה הזאת היו אנשים שהפכו אח"כ לאישים ואנשי־שם. הם חשבו אז בהיותם סטודנטים על בעיות היסוד של הנצרות בכמה קולג'ים של אוכספורד, וליבנו את ה־נושאים האלה בקמפוס. אני חושב שהת־עניינות כזאת צריכה להיות גם בבר־אילן. כאן צריך להיות מרכז הפעילות של ענין זה. כי אם הסטודנטים כאן לא יעשו את זה, מי יעשה זאת במ־קומם?"

אף דיקן הסטודנטים סבור כי „לס־טודנט יש אחריות גדולה ורבה יותר מכל אדם אחר. הוא צריך לבטא ול־הגשים את הערכים הטובים והחיוביים, והוא צריך לשמש דוגמה לאחרים. אנ־שים אחרים מסתכלים עליו באופן טבעי ומצפים ממנו שישמש דוגמה, וזה יוצר אחריות מסויימת".

וכיצד תתבטא אחריות בפועל?

„הסטודנט צריך לדאוג גם לזולת ול־עזור לאחרים. הייתי רוצה לראות ש־סטודנט יקדיש שעתיים בשבוע לילדים משותקים או שיצא פעם ליישוב ספר. התפקיד שלו כסטודנט מחייב עזרה כזאת לזולת".

לבוא או לא לבוא

על רקע צדדים אלה למהות זכויותיו וחבויותיו של הסטודנט, אפשר לה־בין טוב יותר בעיות קונקרטיות של הסטודנטים. כמו, למשל, „הסעיף ה־נצחי" במחלוקת שבין הסטודנט והאו־ניברסיטה בדבר דרישות היסוד מן ה־סטודנט. טוענת הסתדרות הסטודנטים: „אחת הבעיות המתעוררות כל שנה היא בעית הדרישות מן הסטודנטים. אנחנו עומדים על כך שאת הסטודנט מחייבות רק הדרישות של שנת הכ־ניסה שלו לאוניברסיטה. כי אחרת קורה שמחלקה מוסיפה עוד דרישות ועוד קורסים בתור חובה, ופתאום בשנה הר־ביעית מתברר לסטודנט שבגלל זה לא יוכל לגמור. כל שנה אנחנו צרי־כים לריב על זה".

ומה אומרים על כך במזכירות הא־קדמית? מר קצבורג מתחייך ומשיב קצרות: „אנחנו חושבים שהסטודנט צריך ללמוד, והסטודנטים חושבים ש־לא"...

דוגמה קלאסית יומיומית אחרת: חו־בת ההשתתפות בהרצאות.

מנשה חמו, למשל, סטודנט שנה ב' לפיזיקה־מתמטיקה סבור כי אין לחייב סטודנט להופיע לכל ההרצאות, וכי זכותו לא להופיע מבלי להצטדק או לחשוש מפני המעקב אחריו. „בהשכלה גבוהה", לדעתו, „הסטודנט צריך להיות חפשי ללמוד בספרים שהוא רוצה, בזמן שמתאים לו. יש הרבה סטודנטים שקולטים יותר טוב מלימוד בספר".

„אמנם יש תרגילים ויש מעבדות ש־צריך להופיע בהם, אבל לא צריך לרשום נוכחות וכו'," הוא מוסיף.

מגיב על כך הפרופ' שלמה (סולומון) פול, מן המחלקה לסציולוגיה. „לסטודנט יש הזכות לבוא או לא לבוא, להרצאה. אבל אם סטודנט עובר רק את המב־חנים ללא השתתפות בהרצאות, מה ה־צורך בפרופסור, מספיקים הספרים", הוא מתחייך באירוניה. „להרצאה יש לא רק מטרה של מתן אינפורמציה" הוא מוסיף „הסטודנט צריך לראות גם את התפתחות הדברים, איך המרצה מציג את החומר ומה הוא עושה אתו. צריכה להיות גם ההרגשה שהמרצה מדבר אל ציבור חי, ולא אל הקירות".

הד"ר יחזקאל הרטמן, מנהל ביה"ס לעבודה סוציאלית סבור אף הוא כי חובתו של הסטודנט לבוא לכל ההר־צאות. וזאת, לא רק כיוון ש„דבר זה תורם לקליטה טובה יותר של החומר", אלא אף משום ש„על ידי כך הוא

ד"ר יחזקאל הרטמן, מנהל ביה"ס לעבודה סוציאלית: „המדיניות היא ש־הסטודנטים עצמם ישתתפו ביצירת ה־מדיניות. יש להם הזכות להשתתף, לה־ביע דעתם ולייעץ להנהלת ביה"ס בכל העניינים הרלבנטיים לסטטוס וללימו־דים שלהם.

תורם להתפתחות של הקורס בהשתתפותו. הוא נהפך לשותף פעיל בתהליך ה־למידה".

בעצם, כאן המקום להזכיר כי שאלת השתתפותו של הסטודנט בהרצאות היא שאלה הקיימת בכל האוניברסיטאות ב־רחבי העולם, במסגרת זכויותיו וחובו־תיו של הסטדנט. במשך הזמן נקבעו שתי אסכולות בענין זה. האסכולה האמרי־קאית גורסת כי יש לחייב נוכחות ב־הרצאות, ולא רק השתתפות בבחינות. לפי השיטה האירופית, לעומת זאת, אין שום קשר כמעט בין הסטודנטים ו־המרצה, הנטיה היא כנראה לנהוג על פי „המתכונת האמריקאית".

אוניברסיטאות

מחקרים

ההתישבות בבקעת הירדן

כדאית מבחינה כלכלית

מבחינה כלכלית וטכנולוגית כדאית היא ההתישבות בבקעת הירדן. למסקנה זו הגיע ד"ר י' דון מן המחלקה לכלכלה, אשר בדק את תכניות ההתישבות האלטרנטיבית בבקעת הירדן. על

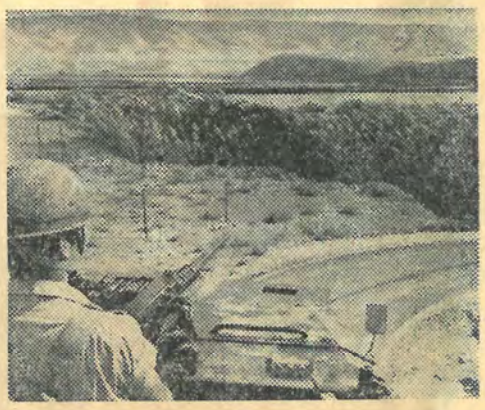

בקעת הירדן: הממשלה עמדה להתפרק בגלל יהודה ושומרון, המחקר הוכיח כדאיות כלכלית.

השאלה כיצד לעשות זאת הוגש דו"ח מפורט, אך תכנו סווג כסודי. מחקרים רבים נוספים נשלמו במחלקה ואחרים נמצאים עדיין בשלבי גמר.

כך, למשל, חוזה אחד המחקרים הזדקנות התנוונות למספר ניכר של מושבים ותיקים עד כדי העלמותם המוחלטת ממפת ישובי הארץ. מסקנה זו נובעת בין השאר מהעדרו של דור המשך.

במסגרת עבודה זו, המשתרעת על כ־300 עמודים, מתגלה גם העובדה כי הפרשיות ההכנסות במושבי עובדים עלתה מ־1000 ל"י למשפחה לפני מספר שנים, עד ל־100.000 ל"י ברוטו כיום.

המחקר מוגבל. ראש המחלקה, הד"ר אקשטיין, חקר במסגרת שנת השבתון במכסיקו את הקשר שבין הרפורמה האגררית להתקדמותם הכלכלית באותה ארץ. עבודה זו, אשר נעשתה בעזרת צוות בינלאומי גדול, בעיקר חוקרים מארצות אמריקה, נשלמה, ועתה עוסקים בנסוחו של הדו"ח הסופי.

מחקרים נוספים: הבעיות המשפטיות של הקמת חברות הרשומות בישראל והפועלות בחו"ל: החמר מסווג כמוגבל. עורך את המחקר הד"ר יוסף גרוס. כדאיות יבוש קליפות הדרים, קשרי גומלין בין תופעות חברתיות וכלכליות בעיירות הפיתוח ועוד.

המחקרים, מוזמנים ע"י גורמים שונים פרטיים וממשלתיים, ונערכים ע"י סגל המרצים של המחלקה בשתוף האסיסטנטים הבכירים.

פ' חנוך

קליטה

מגטו יהודי

באמריקה

לגטו אמריקאי

בישראל

הסטודנטים בני־חו"ל, אשר התרבו באוניברסיטאות הארץ עד כדי כמה אלפים מהוים בימים אלה סלע מחלוקת. שתי גישות אוחזות בהם. האחת, הטוענת כי קיימת הזנחה אצל המוסדות המטפלים בסטודנטים. ע"י כך לא מנוצל הפוטנציאל הצעיר המגיע ארצה בראש פתוח, אך לא רק את המוסדות מאשימים בעלי הטענה אלא גם את הסטודנטים הישראלים שלבם גס ב„זרים" המלאי את מסדרונות הקמפוסים בבליל שפות ותופסים, כביכול, את מקומו של חברם שלא הצליח להתקבל, ומשום כך מפגינים גם יחס עוין כלפיהם. אמר לנו אחד מהם „באתי מגטו יהודי בארה"ב לגטו אמריקאי בישראל".

חשיש גם בת"א. הגישה האחרת, שונה בתכלית: היא מאשימה את הסטודנט הזר. הלה מגיע ארצה מתוך סקרנות ע"מ לבלות שנת חופש בישראל, אשר תעניק לו נוסף לכל עודף של שנה אדקמית ראשונה או נוספת לכשיחזור לארה"ב. חלק ניכר מן המגיעים אלינו אינם רציניים. 80% מהם (לפי תאורם של מעשני חשיש ירושלמיים שטרחו וספרו לחברי מערכת „בת־קול") מעשנים חשיש וגם חלק גדול מן הסטודנטים הזרים באוניברסיטת תל־אביב מעשנים את הסם הזה ויש רשת עניפה של סוחרי סמים. מספר סטודנטים אמרו לעורך הטור האנגלי של „בת־קול" כי תוך דקות יוכלו לספק לו את כל הכתובות. בקיצור: מגיפה כללית.

התכנית המיוחדת אותה הרכיבה עבורם האוניברסיטה העברית משעממת אותם והם מעדיפים לבלות את שעות הלימוד בעזרת ההקצבה הניתנת להם ע"י הסוכנות היהודית וכסף הכיס הנשלח להם מארה"ב בחברת נערותיהם עד כדי שהם הופכים את מעונותיהם ל„מוסדות ציבוריים". לנו, לישראלים, אמר חסיד הגישה, לא נותר מה לעשות שכן הם מביאים אתם את „הפרי" כשהוא כבר בשל.

אומרים על הסטודנטים הישראלים שהם אדישים שאינם תורמים לקליטת העליה. לפני כשבועיים ערכה ועדת

שבעי רצון? סטודנטים בני־חו"ל עם דיקן הסטודנטים. איזו גישה נכונה? האם אנו עושים די והאם הם מתנהגים כיאות?

הקליטה מסיבת מוצ"ש משותפת לסטודנטים ישראלים ולסטודנטים בני חו"ל. למסיבה הופיעו כ־15 איש בלבד כולם היו ישראלים, אף לא סטודנט זר אחד הטריח עצמו לבוא. אך הטענות בעינן עומדות.

גישה אנוכית. גם הסטודנטים בני־חו"ל עצמם, במיטבם, יוצאים נגד השיטה של „חטוף סטודנטים ואכול" ה־

(המשך בעמוד 7)

הבחירות באות...

הסתדרות הסטודנטים על גלגלים; לא די שפורים בשער, הרי גם הבחירות כבר דופקות בקול חרישי על הדלת.

ואתם, הבוחרים, וחלק מכם גם הנבחרים, כדאי לכם לדעת מה אומר התקנון על הבחירות, דרך נהולן ושאר הפרטים.

לשם כך, לקטנו מספר הוראות:

- הבחירות למועצה הן אזוריות, אישיות, ישירות וחשאיות.
- בחירות תערכנה לפחות ביומיים, אך לא בשלושה ימים.
- המועצה תקבע את מספר חברי המועצה הבאה, בתנאי שלא יפחת מ־21 ולא יעלה על 29.
- לאחר שיקבע המספר הכולל של חברי המועצה, תקבע ועדת הבחירות את מספר החברים שיבחרו למועצה בכל אזור, באופן שייצג, במידת האפשר את היחס של בעלי זכות הבחירה באותו איזור למספר בעלי זכות הבחירה בהסתדרות ובלבד שלכל פקולטה יהיה נציג אחד במועצה.
- האוניברסיטה תחולק לשלושה אזורי בחירה: 1. טבע, 2. חברה, 3. רוח (יהדות, ספרות ולשונות).
- ועדת הבחירות תורכב מנציגי האזורים, נציג לכל איזור.
- נציג של איזור ייבחר ע"י סיעת אותו איזור במועצה, והודעה בכתב על בחירתו בצירוף הסכמתו בכתב, תמסר ליו"ר ועדת ביקורת, ע"י מרכז הסיעה. חבר המועצה או מועמד לה לא יוכל לכהן כחבר ועדת הבחירות.
- תוך שבעה ימים מיום ישיבתה הראשונה של ועדת הבחירות תקבע ועדה זו, ותפרסם על לוח המודעות, או בכל דרך אחרת שתמצא לנכון ואשר תאושר ע"י ועדת הביקורת את:

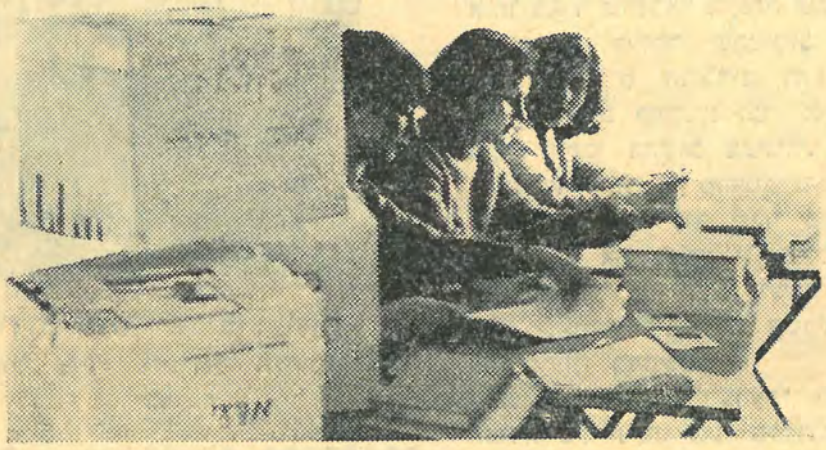

1. המספר הכולל של החברים שיבחרו למועצה וחלוקתם בין האזורים.
2. רשימת בעלי הבחירה בכל איזור.
3. המקומות והמועדים לקבלת טפסים להגשת מועמדים לבחירה, ולמסירת טפסים אלה.
4. מקומות ומועדים להגשת ערעורים על רשימת בעלי זכות בחירה.
5. תאריך ימי הבחירות.

- מועד הגשת שמות המועמדים לבחירה יחול ביום פרסום רשימת בעלי זכות הבחירה, ואיזורי הבחירה, ויסתיים 14 יום לאחר מכן.
- הגשת מועמדים תיעשה על טופס מיוחד שיצא ע"י ועדת הבחירות ובו אישור המועמד על הסכמתו להיות מועמד, והמלצה חתומה ע"י 10 בעלי זכות בחירה באותו אזור, ומספרי פנקסי הלימוד שלהם.
- תוך 3 ימים מיום סיום הגשת שמות המועמדים תפרסם ועדת הבחירות את רשימת המועמדים בכל איזור בחירה, ואת המקומות להגשת ערעורים על רשימה זו.
- תוך 3 ימים מיום תום המועד להגשת ערעורים על רשימת המועמדים לבחירה, תפרסם ועדת הבחירות רשימה סופית של בעלי זכות הבחירה ושל המועמדים לבחירה בכל איזור, או תיקונים לרשימות שפורסמו קודם לכן, וכן את מקומות הקלפי ואת מועדי וסדרי ההצבעה.
- לא תנוהל כל תעמולה לבחירות בכל דרך שהיא ב־12 השעות האחרונות שלפני מועד פתיחת הקלפיות, ומעת פתיחת הקלפיות ועד נעילתן.
- זכות הצבעה תינתן רק לסטודנט שיציג כרטיס סטודנט של אותה שנה. זכות ההצבעה תינתן רק לפי הפקולטה הרשומה בכרטיס במקצוע ראשי. ועדת הקלפי תסמן סימון מיוחד בכרטיסו של הסטודנט שהשתתף בבחירות, ע"מ למנוע הצבעה חוזרת.
- הבוחר יסמן על טופס מיוחד שיסופק לועדות הקלפי ע"י ועדת הבחירות, מספר שמות שלא יעלה על מספר חברי המועצה שיבחרו מאותו איזור, ויכניסו לתוך מעטפה אטומה שתינתן לו ע"י ועדת הקלפי.
- ועדת הבחירות תקבע את המועדים והסדרים לפתיחת הקלפיות.
- בכל איזור יבחרו המועמדים שזכו במספר הקולות הגדול ביותר.
- אם באזור מסוים זכו מועמדים אחדים במספר קולות שווה ורק חלק מהם יכול להבחר — תערוך ועדת הבחירות משנה באותו איזור, ובהן יתמודדו רק אותם מועמדים שזכו למספר קולות שווה כנ"ל על מקומותיהם.

לכל אזרח דעה על הגנרל דה־גול ועל מדיניותו. מה חושב ראש החוג לצרפתית ומה אומרים על הגנרל סטודנטים צרפתיים הלומדים באונ'

לפני זמן מה, הכינו בארץ לגנרל דה־גול גל גדול של כרזות שהתנוססו בהפגנות נגד מדיניות האמברגו שלו. הכתובות והסיסמאות שנישאו בכרזות היו שונות זו מזו, אך המוטיב המשותף היה אחד: מהפרח של יחסי ישראל־צרפת יצא קוץ מכאיב. אחת הדקירות, אך לא היחידה, התבטאה בצורת האמברגו הטוטאלי, לפי שעה אחת הצרות האחרונות שהמיט הגנרל על ישראל „ידידתו".

סטודנט יוסף זבילי: „הרגיז את דה־גול מאד שישראל הקטנה פגעה בצרפת.

החלטה אוניטארית

הרגשה זו, המתוארת לעיל, אתה חש גם לאחר שאתה שומע את דעתם של צרפתים עצמם על הגנרל הצרפתי והחלטתו. מה דעתם של סטודנטים יהודים־צרפתים על החלטת האמברגו ועל בעל ההחלטה?

ישראל בר־איוב, למשל, הלומד מתמטיקה (שנה א') בבר־אילן, עשה לאחרונה בצרפת, למעשה חזר ארצה רק לפני כ־20 יום. הסטודנט הצרפתי, שעלה לארץ אחרי מלחמת ששת־הימים, אינו מהסס אף לרגע: „בודאי שהוא טיפש(!) הוא עשה את זה בלי לחשוב על כל הצדדים של הבעיה. הוא פשוט לא חשב על זה הרבה. גם העם הצרפתי יודע היטב שדה־גול עשה את הצעד הזה על דעת עצמו, באופן אוניטארי, ללא התייעצות עם השרים שלו".

„כשהייתי בצרפת" הוא נזכר, „לפני זמן קצר מאד, אמר אחד השרים בטלביזיה (אינני זוכר מי זה היה בדיוק) ששנת 1968 היתה גרועה מאד לצרפת. אני חושב שעכשיו, בתחילת 1969, כשהתחילו את השנה עם האמברגו הם מרגישים, כנראה, שהשנה הזאת לא תהיה טובה יותר".

מר **יהודה כהן**, מרצה במחלקה לצרפתית, אומר כי „זה דבר ידוע באופי של דה־גול. כשיש לו משהו נגד מישהו, ה„מישהו" הזה לא שווה כלום בעיניו, והוא מוכן לעשות הכל נגדו. הוא גם לא שואל הרבה את השרים ואת העוזרים שלו. הם כמו ילדים קטנים על ידו, ומוכרחים לעשות מה שהוא

— מאת **יוסף בן־מאיר** —

רוצה. אין בן־אדם, בין הגוליסטים שיוכל לעמוד נגדו בהצלחה".

„כדאי לזכור" מוסיף המרצה במחלקה לצרפתית, את הדברים שאמר רנה קסאן, בעל פרס נובל לשלום, על איצדק זה של דה־גול, למרות שהוא גוליסט מאז ומתמיד".

יהודי צרפת אינם מאמינים בדה־גול

יוסף זבילי, תלמיד שנה ב' (תנ"ך וצרפתית) חזר אף הוא מצרפת רק לפני כחדשיים. „אני חושב" הוא אומר, „שדה גול הטיל את האמברגו הזה מפני שפגענו בכבודו בזה שלא שמענו בקולו לפני מלחמת ששת הימים. דה־גול רוצה לראות בצרפת מדינה גדולה, והרגיז אותו מאוד שישראל הקטנה פגעה בצרפת הגדולה!... כלומר שהמוטיב הפוליטי, כמו שאומרים הדוברים והשרים שלו על המתיחות במזה"ת וכו', איננו דומיננטי ואיננו החשוב בעיניו".

„שהוא יחזור בו מהאמברגו? מה פתאום! זה יפגע עוד יותר בכבוד שלו אם יבטל את האמברגו בגלל הבקורת וההתנגדות. הוא לא יעשה את זה אלא ימשיך לחיות עם השגיאה הזאת, עד שיעוף מהמשטר"...

הסטודנט הישראלי־צרפתי (לפי שעה תעודה של תושב זמני בלבד...) התרשם כי לאמברגו של דה־גול היתה השלכה גדולה גם על יהודי צרפת. „כבר אחרי האמברגו הראשון", מספר יוסי זבילי, „שינו היהודים ברצפת את דעתם על דה־גול. הם כבר לא מאמינים בו ומרגישים רע עוד ועוד. אני חושב שאחרי האמברגו הטוטאלי הם נפגעו יותר מהישראלים, שהנשיא שלהם עושה דבר כזה. שמעתי הרבה מהם שאומרים בצורה ברורה: סוף־סוף אני אעלה לארץ".

ישראל בר־איוב, חזר רק לפני כ־20 יום מצרפת: „ודאי שהוא טיפש!"

LA GRANDE

לישראל בר־איוב הסבר נוסף לאמברגו של דה־גול, מפרספקטיבה אחרת: „דה־גול מכיר טוב מאד את העם הצרפתי, והוא יודע שאפילו אם יעשה משהו נגד רצון

ד"ר מרסל מנדלסון, מרכז המחלקה לצרפתית באוניברסיטה: „דה־גול חושב עיידן בצורה צלולה מאד ומתנהג בצורה עקבית".

העם, העם לא יכול ללכת נגדו עד הסוף. הצרפתי יודע שדה־גול הציל את צרפת פעמיים: פעם במלחמת העולם השניה ופעם בהצלת הפרנק. כך שדה גול חדר להכרה ולתודעה שלה כמי שהציל את צרפת, ולכן הם לא ילכו נגדו עד הסוף. דה־גול יודע את זה, ולכן הוא מרשה לעצמו לעשות דברים גם נגד רצון העם".

המרצה במחלקה לצרפתית יהודה כהן, מסביר לעומת זאת, את התנהגות הגנרל על רקע העבר שלו. „דה־גול התחיל להיות אישיות פוליטית ובינלאומית מאז מלה"ע השנה, והוא היה הרבה במזה"ת ומכיר טוב מאד את בירות. כך שבירות היא אחד המקומות החשובים בעיניו, והיא ,מושבה צרפתית' בעיניו, וחרה לו מאד שהישראלים הפציצו מטוסים שם".

ליד המחלקה לצרפתית פגשנו סטודנטית ישראלית שהיתה בצרפת משך שנים רבות, והיא מתמחה בצרפתית זו השנה החמישית. היא סירבה לפרסם את שמה בעתון, אך אמרה בתוקף כי „אני בעדו. אסור להאשים אותו בחוסר מוסריות על מה שהוא עשה לנו. הוא חייב לנו משהו?"

יותר סירבה לדבר, ומשכך שאלתי אותה אם תלך להפגין נגד מדיניות האמברגו של דה־גול בהפגנת הסטודנטים.

„ייתכן שאני אלך איתם", השיבה, „אבל לא כדי להפגין אלא כדי לשמוע את הדעות האחרות"...

ישראל גורמת בעיות פנימיות

בניגוד לרוב הטוענים יש לראש המחלקה לצרפתית באוניברסיטה, הד"ר **מרסל ל. מנדלסון** עמדה שונה.

„לפי דעתי", אומר ד"ר מנדלסון, „דה־גול מתנהג בצורה לגמרי עקבית והגיונית מההתחלה ועד הסוף, למרות שזה פוגע בנו ואינו מוצדק מבחינתנו".

דעה מוזרה ובלתי מקובלת? ראש המחלקה לצרפתית מוכן להסביר ולפרט: „עוד מלפני מלחמת ששת הימים הוא נתן לנו להרגיש באופן ברור ביותר שהוא מתרחק מאתנו ומתקרב לערביים. עובדה היא, שמאז עלה לשלטון היחסים בין ישראל וצרפת נחלשים והולכים באופן עקבי וסיסטמטי. הירידה הזאת התבטאה גם ביחסים הדיפלומטיים בין שתי המדינות, למרות שבאופן רשמי אמרו שנמשכים היחסים הידידותיים בין שתי הארצות. מלחמת ששת הימים ואח"כ הפצצת המטוסים בבירות רק נתנו לו אפשרות לבטא את העמדה הזאת בצורה ברורה יותר".

אם כך — שאלתי את הד"ר מנדלסון — מהם המניעים להתרחקותו המתמדת מישראל?

„המניעים למדיניות הזאת", משיב הד"ר מנדלסון, „הם הקשר ההיסטורי עם צפון אפריקה, סוריה ולבנון, האינטרסים הכלכליים בעולם הערבי והרצון להוכיח שגם צרפת היא מעצמה גדולה מול אמריקה ובריה"מ. צריך גם לזכור שדה־גול נפגע מאד שנכנסנו ל„גן" שלו בבירות, בדיוק כשם שהוא מתרגז על האמריקאים שנכנסו ל„גן" אחר שלו בהודו־סין".

ועל רגע מדיניות זו „ישראל מהווה רק בעיה גדולה בפוליטיקה הפנימית שלו. כי בצרפת עצמה האהדה לישראל נמשכת והרבה תומכים בה בצבא הצרפתי ואפילו בממשלה שלו. כך שישראל גורמת לו לבעיות פנימיות, יותר מאשר לבעיות במדיניות החוץ שלו".

רבים, בישראל ובעולם, תלו את איההגיון במהלכים רבים של דה־גול ב־

(המשך בעמוד 10)

אוניברסיטאות

(המשך מעמוד 5)

נהוגה ע"י האוניברסיטאות וזאת בגלל ההקצבה הגדולה שהם מקבלים מן הממשלה עבור סטודנטים אלה ובגלל פוטנציאל התרומות הנפתח להם בעקב זאת. „ע"י כך מגיעים מיני טיפוסים מפוקפקים, שאינם נציגים אמיתיים של הסטודנטים" יש מהם אפילו המאשימים את האוניברסיטאות לא רק ברדיפה אחר הממון אלא גם אחר הפרסומת וזאת על חשבון איכותם של הבאים.

האמת בין שתי הגישות מצויה, כרגיל, אי שם באמצע.

אי אפשר שלא להתרשם, למשל, מאכזבתם הכנה של סטודנטים רבים, עמם דברנו השבוע, מאוניברסיטת ת"א. הסטודנטים הגרים במלון „דקל" בהרצליה טוענים כי הם מרגישים כמו עכברי מעבדה עליהם נערכים נסיונות שונים. אין הם מתלוננים על אי נוחיות. רוב התלונות הם „נגד הנהלת האוניברסיטה בגלל אי התחשבות במצב האקדמי של הסטודנטים ובגלל החפזון האנוכי לשם פרסומת" תרגום מאנגלית, כמובן. ומאידך גיסא, אי אפשר גם להתעלם מדבריו של מרצה בכיר באוניברסיטה בר־אילן אשר קבע: „מה אנחנו רוצים מהם, 80% מהם אינם מוכשרים אפילו לקרוא או להבין את הטכסטים. הם אינם פוטנציאל ללימודים. האוניברסיטה אינה יכולה למלא פונקציה של משרד קליטה ע"ח רמתה".

קליטה כמו שרות בצה"ל. בקיצור, סבך של בעיות מקצועיות, אנושיות כשברקע הצורך החיוני של מדינת ישראל בעלית יהודים ובעיקר צעירים, שלמענו מוכנים גם להקריב קרבנות רבים. „עד שלא נבין כי חובתנו אינה כלפי הסטודנט הזר דוקא ואיננו עושים לו כל טובה" אמר מישהו „אלא רק לעצמנו, לא נצליח לקלוט עליה. כשם שאנו חייבים לשרת בצה"ל ואיננו עושים זאת למען מישהו אלא כצורך קיום כך חובתנו לשרת את העולים ולגרום בכל אמצעי שברשותנו לקליטתם. גם אם הדבר קשה וגם אם חלקם כפויי־טובה והחומר איננו הטוב ביותר. זה מה שיש לנו".

בעולם

מרד הסטודנטים מתפשט

בגרמניה הגיעו השבוע מהומות הסטודנטים לשיא חדש. רוב האוניברסיטאות שם סגורות, פרופסורים כלואים ושיטת האוניברסיטאות השמרנית הולכת ומתמוטטת. אך לא רק בגרמניה. המרד הולך ומתפשט בעולם כולו.

יפן: כל הפעילות האקדמית באוניברסיטה של טוקיו נבלמה, בפעם הראשונה מזה 91 שנות קיומה, כאשר הסטודנטים של הפקולטה למשפטים הצביעו בעד הצטרפות לשאר תשע הפקולטות של המוסד, אשר החרימו את ההרצאות. החרם בא כתוצאה מסכסוכים ממושכים עם שלטונות האוניברסיטה. המתיחות נמשכת בכל שאר האוניברסיטאות של טוקיו.

אקוודור: הסטודנטים של הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה הקתולית בקוויטו שובתים; המטרה: דרישה מן המוסדות האקדמיים להכריע בעד השתתפותם של התלמידים בבחירת הדיקן.

גאנה: מאות סטודנטים בקמפוס של לאגון, האוניברסיטה של גאנה התנגשו עם המשטרה ביומה השני של ההפגנה, אשר החלה לפני זמן מה. כאן היה דוקא עתון הסטודנטים „סיוז" הגורם להפגנות — 4 סטודנטים אשר פרסמו מאמרים נגד כמה הרצאות, ונגד האדמיניסטרציה של המוסד — גורשו מן האוניברסיטה. הסטודנטים לא השלימו עם הגרוש ויצאו למאבק.

צרפת: לפני כחדשיים נעלה קבוצה של סטודנטים מהפקולטה לפלוסופיה של אונ' נאנטר באחד מחדרי ההרצאות את מנהל ועדת החוץ של הממשלה לעניני נשק ופקיד ממשלתי בכיר נוסף. שניהם היו חברים בגוף הבוחן בהנדסה אוירית.

הסטודנטים פרצו בכוח לחדר הבחינות וחקרו את הבוחנים חקירת שתי וערב על מפעלי דאסו. הדיקאן קרא למשטרה. למחרת, נערכה אסיפה כללית של תלמידי המוסד בה נדרש הדיקאן להסביר את צעדו. בתגובה למאורעות אלה העמידה הממשלה את כוחות המשטרה בקרבת הפקולטה במצב הכן.

פורטוגל: בליסבון החרימו הסטודנטים את טקס הפתיחה החגיגי של השנה האקדמית החדשה. כ־3000 מהם התאספו לפני הבנין הראשי כאשר חברי הממשלה, נציגי המדינות הזרות וסגל האוניברסיטה נכחו באולם הריק כמעט מאדם.

ארגון הסטודנטים הכריז כי החליט על חרם זה כמחאה נגד הרקטור ושר החנוך על שלא התירו לנציג הסטודנטים לשאת את דבריו בטקס.

ספרד: באונ' ברצלונה עלו הסטו' בכוח על משרדי הדיקאן ופוזרו ע"י המשטרה. היחסים בין התלמידים לשלטונות האונ' החריפו מאז פתיחת שנה"ל האקדמית החדשה וזאת בשל הדחיה החד־משמעית של דרישתם להרחיק פרופסור בלתי מתאים מסגל האוניברסיטה. המחאה היתה מכוונת נגד ההחלטה להמשיך ולקיים את הרצאותיו של המרצה ונגד הדיקאן שלא הסכים לשמוע את דעתם בנדון.

ימים מספר לאחר מכאן ויוסו הדיקאן והפרופסור בצבע ולמרות שאותו מרצה ויתר לבסוף על כסאו לא שככו המחאות והוכוחים.

גם במדריד היו מהומות והמשטרה אף סגרה שם מספר פקולטות.

גם **באיטליה ובבלגיה** היו הפגנות סטודנטים בערים השונות.

בקצור: המרד מתפשט והולך.

טובה לוין

בעקבות „פרשת הבריכה" בירושלים

שיחה עם פרופ' ישעיהו ליבוביץ

— מאת ב. עמליה —

פלוג תהומי במסווה של שקר

„...הגיעה השעה שהאוניברסיטה העברית תגדיר את עצמה. קיימת בעייה עקרונית של הגדרת אופי — האוניברסיטה. מצב זה של חוסר הגדרה, שהיה קיים עד כה — אי אפשר להמשיך עוד".

דברי פרופ' ישעיהו לייבוביץ, מהבולטים בין מורי האוניברסיטה העברית, בעל מוניטין כאיש מדע וכהוגה דעות גם יחד.

כדרכו, דיבר בהחלטיות, בפסקנות, בנימה ובלשון שאינן משאירות מקום לעוררין.

באנו אל פרופ' לייבוביץ, כדי לשמוע דעתו בכמה בעיות המסעירות לאחרונה את האקדמאים, ובתוכן גם ענין הבריכה וחילולי שבת אחרים שהולידו כידוע את האיום של כמה פרופיסורים ומורים לפרוש מסגל המרצים באוניברסיטה הירושלמית ולמצוא להם מקומות אחרים להמשכת עבודתם האקדימאית והמדעית.

על הכל, כמעט, מוכן הפרופיסור להשיב, אך לא על ענין הפרישה. לא יהיה זה קורקטי — לדעתו — לגלות דברים ברבים, שעדיין הם בתהליך של דיון ושטרם התלבנו די צרכם. אלא שלא זה העיקר אצלו. פתיחת הבריכה או ה„בר אתון" בשבת — זה רק פרט אחד ולא עליו הוא מתעכב, הבעייה בעיניו של פרופ' לייבוביץ עקרונית ומקיפה הרבה יותר ממה שניתן לחשוב.

„שאלת הבריכה הפתוחה בשבת וכל שאר הפרטים הטכניים אינם שווים קליפת השום. הענין שאנו דנים בו — עקרוני הוא, חמור הרבה יותר. עד עתה לא היתה האוניברסיטה העברית מוגדרת באופיה. היה מצב נתון, קיים, שנתקבל על דעת כולם ואיש לא ערער עליו. עכשיו הגיע הזמן לשים קץ למצב זה של חוסר בהירות"...

— ומדוע, — הקשינו — אי אפשר להמשיך ב„מצב נתון" זה גם להבא? מדוע זה היה אפשרי במשך חמשים שנה ומהיום והלאה — שוב אין אפשרות זו קיימת עוד?

— כי זו היתה צביעות ושקר והעמדת פנים בלבד, — משיב פרופ' לייבוביץ בתקיפות. „המצב הנתון" של הסכמה, כביכול, בין הסטודנט הדתי והסטודנט החילוני, של אחדות הדעות — היה קיים להלכה בלבד. זה היה מסווה של שקר. למעשה קיים פילוג תהומי בין הסטודנטים הדתיים לבין חבריהם החילוניים באוניברסיטה בירושלים, כפי שהוא קיים במדינה כולה. פילוג תהומי זה היה קיים תמיד, הוא עודנו קיים כיום ויתקיים כנראה גם בעתיד. ומי יודע — חוזה לנו פרופ' ליבוביץ חזות קשה — אם בעוד דור או שני דורות לא צפוי לנו פילוג מוחלט של עם ישראל לשני מחנות?...

— לפי זה, פרופיסור, טוב יותר אולי יהיה לחתוך גם את החינוך הגבוה לשנים, אוניברסיטאות חילוניות — לחילוניים, ואוניברסיטאות דתיות — לדתיים?

— מה פירוש „טוב יותר"? — משיב־שואל פרופ' לייבוביץ באירוניה דקה. „טוב" למי? „טוב" למה?. זה מושג בלתי מוגדר ובלתי מובן. זה תלוי מאיזו נקודת מבט משקיפים על שאלה זו. טוב בודאי הדבר שלא יהיו חילוקי דעות ופילוגים פנימיים בתוך הקמפוס, אבל מאידך גיסא לא יהיה זה „טוב" לאחדות העם, לשלמותו של עם ישראל ולצביונו הלאומי.

— האם לא קיימת, אדוני הפרופיסור, איזו שהיא דרך ביניים שעליה ניתן להסכים, מבלי שיהיה הכרח להזדקק לאמצעים קיצוניים ונמרצים כמו איום בפרישה?

התשובה עקיפה, אך שוב נמרצת, פסקנית. לא, אין מקום לפשרות. אין פשרה בין קבלת עול תורה ומצוות לבין אי־קבלת עול תורה. אין „דרך ביניים" בין חילוניות לבין יראת שמים. כל נסיון להצביע על פשרה בין שתי הדרקים הללו אינו אלא שקר מתועב והעמדת פנים. האוניברסיטה איננה קואליציה. כאן לא תיתכן קואליציה כדוגמת זו שבין הרב אונטרמן לבין שולמית אלוני.

ואשר לאיומי הפרישה — מוסיף הפרופיסור ואומר — אני דוחה בכלל את המושג הזה „איום". אדם, או שהוא עושה דבר מה או שאיננו עושה, אך מה התועלת ב„איומים"?

גזהרנו מעתה בלשוננו ונמנענו מלהעלות את „האיומים" על דל שפתיים, אלא שנכוינו „ברותחין" אחרים...

— היהיה זה מוצדק, לדעתך אדוני, אם המיעוט הדתי יכפה את רצונו על הרוב הלא דתי? — שאלנו.

— יכפה? — נזדעק הפרופיסור, כפיה? מי מדבר על כפייה? מי כופה על מי?

— והבריכה בשבת?

איש אינו מאלץ את הזולת לשום דבר...

— זו אינה כפיה. זוהי רק הסתכלות ישירה במציאות. ולאחר הסתכלות זו — ייתכן ויתברר לנו כי אי אפשר להמשיך יחדיו. ואז נסיק את המסקנות.

— ואולם, מיהר פרופ' לייבוביץ להוסיף — ייתכן ויתברר לכולנו שאפשר ואפשר להמשיך ולצעוד יחדיו באותה הדרך עצמה.

לא אמרתי שהדבר כבר נחרץ וכי הוא בלתי אפשרי...

אוניברסיטאות

ירושלים

בריכה שנולדה בשבת

הבריכה, שלא נולדה עדיין בשבת, הספיקה כבר לעורר סערה למרות, שגם גליה לא באו עדיין לעולם.

הבריכה, שנבנתה בתוך הקמפוס בירושלים לפי הוראות צוואתו של יהודי אנגלי, הפכה לאחת ה„פרשות" בשאלת היחסים שבין דתיים לחילוניים. תמוהה היא קצת העובדה, שסנט של אוניברסיטה מתפלג דוקא על נושא כה אקדמי וחנוכי כבריכת שחיה, אך זוהי עובדה.

השכר יצא בהפסד. הבריכה הפכה לסלע מחלוקת ועל קולבי מלתחתה, הנשלמת והולכת, נתלו עקרונות הרבה של שני הצדדים.

עכ"פ סינט האוניברסיטה החליט לפתוח, הועד הפועל גם הוא יצא בהחלטה דומה ואז באו איומי ההתפטרות של מספר אנשי סגל בכירים שראו בהחלטה פגיעה קשה. סוף סוף אוניברסיטה אינה קלוב ספורט וצרכי פתיחתה בשבת אינם נכללים בין מצוות יהרג ואל יעבור.

ובינתיים, ראו שלטונות האוניברסיטה כי השכר הצפוי להם מפתיחת הבריכה בשבת לא רק שלא ימלא את קופות האוניברסיטה (אחד השקולים אשר בגללם היתה נטיה לפתוח בשבת) אלא יצא בהפסדם. מספר מכתבים מנדבנים מחו"ל ומאישים בעלי השפעה הבהיר להם בפשטות: את הכסף או את הבריכה בשבת. ואז הצטננה קצת ההתלהבות ולא היה עוד צורך במי הבריכה הצוננים.

גורם לפלוג. גם תגובתם הבלתי צפויה של הפרופיסורים הדתיים לא תרמה למצב רוחם. הרקטור והנשיא אינם רוצים להכנס להסטוריה של האוניברסיטה כמי שגרמו לפלוג, ולעזיבות על רקע של פתיחת בריכה. בהיסטוריה נרשמו דברים כאלה בדף המיועד לסטירות.

ומי יודע איזו תגובת שרשרת היתה מולידה הוצאת ההחלטה אל הפועל.

משום כך, כנראה, נתגבשה דעה למשוך את הענין, לתת לסערת הרוחות לשכוך, להניח לזמן לצנן את חום המריבה ולהביא את הענין בפני שוחרי האוניברסיטה אשר יתכנסו בעוד מספר חודשים ושם ידאגו שתתקבל החלטה לסגור את הבריכה בשבת או החלטה אחרת אשר תהיה לשביעות רצונם של הפרופסורים הדתיים.

מאבק של יוקרה. ובינתיים, משמשת הבריכה לתכלית אחת בלבד, הכל ממלאים פיהם מים. גם אלה שאיימו בהתפטרות וגרמו התפוצצות הפרשה אינם מעונינים בפרסום רעשני, שכן הדבר עלול רק לגרות את הצד שכנגד וללבות את היצרים ובמקום לישב את הענין בדרך הנהוגה בין אנשי מדע תוך דיון עניני ובסובלנות הדדית להפוך את הפרשה למאבק של יוקרה (פרסטיז'ה) ואז אי־אפשר יהיה לגשר על התהום.

מה שכבר ברור היום הוא כי הפרשה לא הוסיפה כבוד לאוניברסיטה העברית.

כתבנו מ.מ. מוסיף: בגליון האחרון של „דרכון" התפרסמה ידיעה כאילו בעקבות „פרשת הבריכה" עומדת אוניברסיטה בר־אילן לפתוח שלוחה בעיר העתיקה בירושלים. המנהל הכללי, מר אדלר, אליו פניתי כדי לאמת ידיעה זו ענה לנו „לא ידוע לי דבר כזה". נראה כי נפלה טעות, שכן התכנית היא לפתוח סניף של הישיבה־אוניברסיטה בעיר העתיקה. בר אילן לא תנוע לכוון העיר העתיקה.

ספריה

ריאורגניזציה לאחר הכשלון

האמנם עתידה הספריה להגאל? כאן. אפילו גדולי אמונה עשויים להיות ספקנים.

אלא שמשהו בכל זאת נתחדש. לפני כחודשיים הוזעק מר גולדברג להציל את ספרית „בר אילן".

כמנהל ספריה זה חודש ימים לא מסתיר מר גולדברג את דעתו „אין בספריה סדר עבודה נורמלי. מצאתי אולם קריאה ללא סדר וללא יופי מעשי. אין כוח אדם ובכוח האדם הקיים לא הגיעו ליעילות מכסימלית משום שאין סדר עבודה שריר וקיים.

„כשבאתי לספריה נדהמתי. מצאתי שלוש שיטות שונות של סידור ספרים ומוכרח אני להדגיש כי לסטודנטים, מסדרי הספרים, חייב להיות I.Q. גבוה מאד אם הצליחו למרות הכל למצוא ולהחזיר את הספרים למקומם. על־כל־פנים החל מן הראשון לינואר השארתי שיטה אחת (השיטה העשרונית)".

ריאורגניזציה. „בדעתי לבצע ריאורגניזציה מקיפה הן באולם הקריאה והן במחסן הספרים מכריז המנהל החדש. „באולם קריאה, בספריה מודרנית ניתן למצוא אך ורק קלסיקונים את שאר הספרים חושבים להוריד למחסן ובמחסן זה אנהיג את שיטת המדף הפתוח".

יחד עם גילוי הלב והתכניות לעתיד זוקף הוא חלק ניכר מן האשמה במחסור הגדול של ספרים לחובתם של המרצים „משום שתפקידם היה לדווח, לפני כל סמסטר להנהלת האוניברסיטה מהם הספרים המומלצים לקורסים אותם הם מלמדים. אחד מתפקידי הראשונים הוא ליצור או לחדש את הקשר עם המרצה".

מן הראשון לינואר הופעלו כמה שיטות חדשות: אחת מהן היא חיובו של כל מנהל מחלקה בדווח סטטיסטי שוטף כמה ספרים עברו תחת ידיו וכדומה, בהתאם לאופי המחלקה.

המנהל החדש מנהיג שיטת קטלוג חדשה לגבי ספרים לועזיים. שיטת בכורה בארץ. מעתה אפשר יהיה למצוא ספר ע"פ שם המחבר ו/או נושא. סיוע רב לשוכחים הכרוניים.

מה קורה כאן. עם כניסתו הובטח סכום של למעלה מחצי מליון לירות לצורך השלמת ספרים בסיסיים בקצועות השונים אשר היו חסרים עד כה.

„ההבדל המהותי בין אוסף ספרים לספריה הוא אך בזה כי בספריה יש סדר" וקצת יותר ספרים. שני אלה חסרו עד כה בספריה שלנו. מר גולדברג בא במטרה „לבנות את הספריה הטובה בארץ".

נותרה רק שאלה אחת, שאינה נוגעת למנהל הספריה החדש מדוע רק עתה יצא ה„מרצע מן השק" והצטרף אל מרצע אחר: „המזכירות האקדמית" מה קורה כאן? באוניברסיטה מקוים שמר גולדברג יוכל אכן לבצע את תכניותיו ויקבל את הסיוע הדרוש. **ח' פדר**

סטודנטים

בני 50 לעצה ול...למודים

קרוב לגיל 50 ממשיכים, אמנם, אנשים ללמוד, אך בדרך כלל לא במוסד אקדמי. גיליס מרים ויהודה בן־אבנר לא הצליחו להגיע אל האוניברסיטה לפני העשור החמישי לחייהם משום־כך ניתן לפגשם השנה בחדרי ההרצאות, בספריה ובכל שאר המקומות שסטודנט מבקר בהם.

קונטקט עם צעירים. בתה הבכירה של הגב' גיליס עומדת עתה לפני בחינת הב.א. הבת עוזרת לפעמים לאמה, סטודנטית שנה א'. מחוץ לשעות הלמודים מקצועה הוא טפול בילדים בעייתיים ומשום כך, כנראה, היא פוספקת כי „צריך היה לקבוע את גיל המינימום כהתקבלות למחלקות כמו פסיכולוגיה, חינוך ואחרות לגיל 20. עד גיל זה עובר כל אדם — לפחות „חתיכת חיים אחת".

מר בן־אבנר מנהל זה 17 שנה בית ספר יסודי ברמת השרון. בבר־אילן הוא סטודנט להסטוריה. כן, הפעם שכחנו כי הסטודנט־המנהל הוא גם עתונאי: כתב חוץ קבוע של עזון שויצי. בבר־אילן הוא תלמיד המח' להסטוריה.

לגב' גיליס טענות לסטודנטים הצעירים: „בימים הראשונים באוניברסיטה כשבקשתי להעזר במספר סטודנטים על מנת לפענח את קוד הסתרים של האותיות לא נעניתי. לפתע, קרב אלי אדם מבוגר ששערו שיבה והציע לי את עזרתו. רק מאוחר יותר התברר לי כי היה זה מר יהודה רצבי, המרצה לספרות... באמת רצוי היה להחדיר לסטודנטים הצעירים את הרצון לעזור למבוגר גם אם אין הם בעלי שיער בלונדיני או מושכים במוחד". אין היא מחפשת את הקונטקט עם הצעירים: „הצעירים מסתדרים יפה ביניהם, ומדוע שאפריע להם. כל חברה יפה לגיליה".

רציניים ועקשניים. מר בן־אבנר לעומתה, מתקרב אל כל החברה מבוגרים כצעירים. „אין אני מסתגר בקבוצה ‚גילאית' או במסגרת מצומצמת. ישנם אמנם רבים מן הצעירים הבאים ללמוד רק מתוך רצון להיות „באופנה", במיוחד אצל הבנות, אך באופן כללי יש למבוגר ענין רב ללמוד עם צעירים. להם הגיון קר, חותך, שאינו מתפשר בנקל וזה מקהה קצת את פשרנותם של המבוגרים לתנאי הסביבה". או כפי שהוא נוהג להתבטא: „הלמוד עם הצעירים הוא הפראה הדדית של המחשבה".

מדוע באתם ללמוד לבר־אילן: „לא באתי למצוא תעסוקה לעת זקנה", מרים גיליס, „אני עובדת קשה, ביתי תוסס וחיי המשפחה שלי מענינים. פשוט, באתי להשביע במקצת את הרעב האינטלקטואלי שבי ומתוך רצון להבין בעיות אנושיות בצורה טובה, נכונה יותר".

(המשך בעמוד 11)

לגלות א

„זקנים שבאותו הדור נוהגים היו כמנהגם, וכשהיו מנצחים זה את זה בהלכה יכולין היו לטעות שהעולם כמנהגו נוהג. ובאמת העולם לא היה עולם והמנהג לא היה מנהג".

(שני תלמידי חכמים — שי עגנון)

בגליון „בת־קול" האחרון התפרסם שיח של צעירים דתיים שזכה לבקורת רבה הכרוכה באי־הבנה רבה עוד יותר.

אי הבנה זו אינה נובעת מן הקושי שהיה נעוץ בדברים, או מן החדוש שבהם, שהרי טענות נגד זכותם אי־חוסר משמעותם של טקסים דתיים, הפיכתם לפעילות ריקה, כל אלו הן טענות ידועות וכמעט שגורות. בעיקרן, הן מבטאות את אי יכולתו של האדם המודרני לסגל לעצמו אורחות חיים כנתינתן, אלא מטבעו הוא שואל לטעמן.

אי ההבנות אותן אנו באים לתאר הן נחלתם של יהודים רבים — מהם תמימים מה רשעים — מאז הפכה הדת לנושא של דיון פומבי מודע, בתור אוביקט שבודקים אותו מתוך עמדה ביקורתית.

חוסר ההבנה נובע מעוורון מוחלט של יהודים מלראות שהצורה המקובלת של החיים הדתיים המוגשמת בפועל, הממשות שבה מועטת והיא עשויה לדחות כל מסתכל בחוץ גם אם כוונתו רצויה. החטא הכרוך בעקבותיהם של מנהיגים עוורים עולה לאין ערוך על חטאם של הללו הדשים עבירות בעקבותיהם אם מתוך שגגה אם מתוך בורות הכרוכה בשאיבת אינפורמציה מוטעית, אך מתמדת המיובאת מכלים שניים או שלישיים.

הדיין או המנהיג שהיה צריך לפסוק ולא פסק, הן מחמת שרירות לבו והן מחמת עוורונו, אחראי לטעויותיה של עדתו.

ואילו הדיין או המנהיג שאינו מסוגל לפסוק מוטב יצהיר בפומבי: „ירדתי מנכסי" ואם אינו חש בכך מן הדין שצאנו יעמידנו על כך ויאמר לו — צא!

המשוחחים טענו, והם אף חושבים כי טענותיהם מיצגות רבים אחרים, כי הדרך בה מקיימים מצוות רבות פוגמת במצוות עצמן, והיה אם ברצוננו לשמור על התוכן עלינו לנטוש חלק מן הכלים הישנים כדי לצקת את יינינו הישן בחדשים.

איש מן המשתתפים בשיח לא תקף את המצוות, לא בקש למחוק מצווה או לשנות מצווה מתרי"ג המצוות, כמו כן לא הוצעה רפורמה, ולא הוצע כל קנה מידה לשם קביעת מסמרות שמטרתן לבחון מה עיקר ומה טפל. למעשה, נשמעה טענה אחת בלבד המכוונת נגד מגשימי המצוות ומצביעה על הקשר הרופף שבין מקיימי המצוות למצוות עצמן.

יהודים רבים אינם מתיחסים לגרעינן של המצוות, אלא מקדשים את דרך הופעתן על פי האופי הגלותי המובהק הגלווה אליהן כעיקר העיקרים.

שמורות טבע של סגנון, דרכי מחשבה, דרכי בצוע, כל אלו כה אופייניים ליהודים דתיים המזהים את כל המאוס שבגלות, את כל אבק הדרכים, עם היהדות עצמה.

אחד מן המשתתפים טען כי התפילה משעממת, צא וראה כמה בתי כנסת, שטיבלך וקלויזלך מזוהמים, חזנים עתירי שפמים דקיקים וקולות אדירים, רבני אופנה יצוגיים — בין שהם זקנים עוברי בטל ובין צעירים בעלי חולצות גולף —

ת התפילה והמצוות מחדש

— צ. א. יהודה —

כל אלו מצטרפים למקהלת המוקיונים ומהווים חומה שאין לחדרה.

טכסים דתיים, חתונות ולוויות כרוכים במשא ומתן עם דמויות הגזורות מספרי שלום־עליכם או מבתי הקברות של ה׳ עיירה וכאשר מנסים ליצור דמות הפוכה מפני שמנהיגים משקיפים ב„ראיה חושית״ וחוששים ל„פאבליק ריליאישן״, הרי אותה דמות הפוכה היא ואריאציה זעיר בור־גנית של רב אמרקאי צעיר ונמרץ המ־גסה לקנות אותך בחיוך של פרסומת למשחת שניים ובהפגנת בקיאות בסלנג האחרון בעדינות הליכותיו ובקולו הרך והמתנגן.

רוצים אנו ביהודים פשוטים ללא גנו־נים, ללא כוונות יתירות, ללא התפת־לויות וללא התמקחויות. דא עקא, שבעיני חלק הארי של הצבור המועצה הדתית על לבלריה היא לא רק נציגת הדת אלא הדת בכבודה ובעצמה. ומי שמתקיף מוסד שהבריות המהלכות בו חובשות כפות או שטרימלים הנמנים על מפלגה מסוימת חזקה עליו שהתקיף את היהדות ולא זו בלבד אלא שהוא אנטישמי מובהק נאצי, מומר אוכל נבלות לתאבון, מהר־סיך ומחריביך ממך יצאו, געוואלד וגו׳.

האמת נתנה להאמר שכל אותם מו־כיחים בשער אף עליהם לא פסהו שיני הזמן, ואם לדעתם אין הם אלא ממ־שיכים את מסורת „ישראל סבא״ הרי שזו אשליה רבתי. רעיונות ודעות ש־שוקצו לפני יובל שנים היום הם נחלתו של רוב הצבור הדתי. למוד „חכמות חיצוניות״ תנ״ך ודקדוק, פיסיקע וגאו־גראפייע ר״ל. כל התועבות והטומאות הללו נעשות לעין השמש ותחתיה בבתי המדרש של החנוך העצמאי ואף יד ה־פסיכולוגייע הארורה מחטטת בנשמותיהם הטהורות של יהודים כשרים ותמימים, המצדיקים את כל למודם משום טעם אחד — דע מה שתשיב.

ראשית עלינו לדעת מה להשיב ל־עצמנו, לאחר שנלמד זאת אין ספק שנדע מה להשיב לאחרים.

ה„שיח״ — זו צורה של דיון פומבי שהפך כה אופנתי לאחרונה, דיון הנושא אופי וידויי.

המשתתפים הם בד״כ קבוצות של צעי־רים בעלי רקע משותף בעיקר בתחום חנוכם, דרך חייהם. מן הסתם יאמרו בשיח שכזה דברים הנראים כבלתי מקובלים.

החשש, שמעלה שיח מסוג זה הוא הפיכתו לסוג נוסף של מלל שעיקר חטאו היא הראווה שבה מציג אדם את הגיגיו הסמויים בפני קהל צופים שהאינטרס היחיד שיש לו בסוג זה של ודוי הוא פוליטי בלבד. מכאן ששכרו של שיח שכזה, יוצא בהפסדו. דעות מקוריות — ולפעמים אף טהורות — עשויות ל־היות כקול קורא במדבר. מיד ימצאו העייטים והתנים המחפשים טרף, כדי לבנות עליו את התאוריות הצמוקות שלהם כגון: „אשמתם של הכיפה ה־סרוגה או של בר־אילן או של המפלגה הדתית לאומית — האחראית ליצירתם כביכול של שני הראשונים — מוכחת מתוך דברי הכפירה שהושמעו על ידי צעירים המתקראים דתיים, וזאת במקום לנסות ולהבין שעל ידי חמשה אנשים שהשתתפו בשיח הושמעו חמש דעות שונות, כשהאחת נבוכה מחברתה, אך בכולן פעם רצון כנה למצוא דרך יותר בהירה יותר אמיתית אל הבורא. כמילים אחרות לגלות את המצוות מחדש.

על גסות רוחם של חוגים דתיים מסו־יימים, אפשר לעמוד בנקל לאחר מלחמת ששת הימים. בשעה שנשמעו פה ושם הרהורי־תשובה או הרהורי בקשת דרך תקעה העתונות הדתית המפלגתית ב־הצוצרותיה העלגות: „סוף סוף הכירו באמת״, „אמרנו לכם״, הנפשות התועות שבות למחננו״...

דוקא נסיונות התשובה של צעירים חילוניים הם המעידים על פשיטת הרגל של שופרות קצת דתיים. שיבה זו מב־קשת דרך משלה והיא בוחלת בדמויים הדתיים שמעלים בפניה אלה העושים את חיפושי הדרך הכנים לאקט תעמו־לתי הבא כאילו להצדיק את הלך מח־שבתם. הם רשאים להריע, אך, כרגיל להם אין חלק בכל זה. אלה הם רק מעכבים את התהליך.

הכונה רצויה - המעשים עדיין לא

למכתבכם מיום י״ב בשבט, בו ביקשתם את תגובותי־הערותי על שיח הסטודנטים „האמנם יהדות של אבסורד״ בגליון 28 זו מסתיים במלים „המשך יבוא. אין ספק״. מן הראוי להרהר בערכן של שי־חות כאלו לפני שתמשכנה.

לכל הנושאים הקשורים לאהבה — ואמונה, שהיא הנושא המרכזי בדיון, ק־רובה כידוע לאהבת ה׳ — נאה דיון שקט וצנוע. כמו שאין אדם תרבותי בעל תחושות אמיתיות מתווכח בריש גלי על בעיותיו האישיות ביחסי האהבה בינו לבינה, כך אין זה יאה לקיים סמפוזיונים המיועדים לפרסום רבתי על תחום היחסים בין אדם לקונו. כמו שיש משום גסות רוח בתיאור ציבור של יחסים אישיים (תוך פירוט התפתחותם של יחסים אלה), כך יש משום קהות חושים בשיחה עתו־נאית על עניני אמונה. אם קשה לאדם לשאת לבדו את המתח הקשור לחוויה האמונתית המתמדת, ימצא בודאי דרך לשיחה אישית על נושא זה עם אדם הנאמן עליו או עם חברים.

בעתון של סטודנטים אפשר לדון רק על האספקטים האינטלקטואליים של עו־לם האמונה היהודית. נושאים הקשורים להתפתחות ההלכה (כגון שינוי נוסח ה־תפילה), התנגשויות אפשריות בין עולמות שונים בהם אנו חיים (כגון עולם המדע ועולם האמונה) או דרכי פעילות בתחום האמונתי (כגון חינוך והסברה דתיים) בודאי מתאימים לדיון בפורום ציבורי.

אך דוקא בתחומים אלה הוכוח בין ה־צעירים הדתיים מאכזב למדי. אסתפק בדוגמא אחת. דובר בויכוח לא מעט על עולם התפילה. זה נושא שיש בו ללא ספק גם צדדים מחשבתיים עקרוניים ש־אפשר לנטרל אותם מן החוויה האמנותית הקשורה לתפילה. אך האם באמת הדיון על התפילה יכול להצטמצם בענינים כמו התפילה השולית „יקום פורקן?״ האם לא התקדמנו מאז הויכוחים העקרים בדורות שעברו? האם זהו שיח של סטודנטים צעירים?

ולסיום: תמוהה בעיני אותה נטיה להוציא לשוק בגאוה כל רחש־לב וכל שבר־לב מן העולם הפנימי. תופעה זו אמנם נפוצה כיום (גם בתחום שבינו לבינה), אך טוב נעשה אם נדע לכוון את הויכוחים בציבורנו לאותם משורים בהם יתכן ויכוח של ממש.

גבריאל חיים כהן, המח׳ לתנ״ך

של בת קול.

נראה לי כי כוונתכם רצויה אך מעשיכם יהיו רצויים אם תשנו את השיטה.

נפתולים בעניני אמונות ודעות ולבטים בדרך ה׳ הם נחלת כל אדם מאמין שעי־ניו בראשו. הבעיות שהעליתם הן ברובן בעיות נכבדות שמן הראוי בדורנו זה להפוך בהן ולהתעמק בהן ומי יעשה זאת אם לא ציבור של אקדימאים דתיים, תל־מידים ומורים. ברם, השיטה אינה נראית לי.

כבר אמרו חכמים תורה שבעל פה קדמה לתורה שבכתב. אף אין טעם לה־קיף בשיחה אחת „מקרני ראמים ועד

ביצי כנים״ או לפי הנוסח שלכם מן האמיבה ועד תחית המתים. אם באמת וב־תמים אתם מעונינים בלבון בעיותיו של היהודי המאמין המעורה בחיי תקופתנו, תרבותה ויעודה, הרי עליכם־עלינו לע־שות זאת קודם כל בעל פה במסגרת חוג (אם תרצו דוקא תוכלו לשוות לו צורה של בת קול בע״פ) שידון בדב־רים, אמנם בגלוי לב, אך בישוב הדעת, ללא הצטעצעות הרובצת תמיד לפתח פרסום ז׳ורנליסטי נחפז וללא קריצה ל־סנסציה (ע״י הכותרת יהדות של אבסורד). על החוג לדון בדברים בעיה בעיה לבדה. תפלתו של היהודי בן ימינו, הזדהותו עם מעשי המצוות ועקרי האמונה, רבנות וציבור, ישיבות, מצוות, ישוב א״י והה־גנה עליה וכו׳. כל אלה הן סוגיות ח־שובות ונכבדות שכל אחת מהן צריכה לימוד דיון והארה מכל צד.

כברכה נאמנה, יהודה אליצור

לא בפומבי

עורך נכבד!

בגליון כ״ח פרסמתם שיח־סטודנטים־דתיים־צעירים. הואיל והדו״ח של שיחה כמו: אבסורד, האדם המודרני, עמידה מול האין וכו׳ (שהרי גם מר זהבי יס־כים אתי שאין לדרוש מהם להיות „פרוגרסיביים״ לפני הולדת ה„קידמה״).

זאת ועוד אחרת: לא כל יום חלה התגלות אלוהית ולא כל אדם ראוי לה. לעניות דעתי, חייב המתפלל באופן ברור ומודע לגייס את כוחותיו השכליים כדי להשתדל ולהגיע — באורח פרדוכ־סלי, אולי — להתעלות רגשית ולת־חושת שמחה של מצווה.

אינני חושש לומר שבעמדי מול ה־כותל, לא הייתי חש חיל ורעדה אלמלא הרהרתי בעבר המפואר ולולא האמנתי בעתיד הנשגב. אולי ההרהור והתחושה היו באופן בד־בבדי, אך אין לי ספק שהיה הרהור והיתה תחושה, ושניהם משולבים בקשר בל ינתק.

בשיח לא הודגמה דרך מחשבה של צעיר דתי מתלבט. דרך זו הותוותה כבר מקדמת דנא. „נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה״״ (איכה ג׳ 39).

מסופקני אם כל המשתתפים בדיון ה־מעמיק חפשו וחקרו את דרכיהם שלהם לפני שבאו לתת תפלה ולהטיל דופי. ועל כך רצוני להתריע.

יגאל חיון, ספרות זחינוך, ג׳

תגובות על שיח־צעירים־דתיים „האם אמנם יהדות של אבסורד״

וכוח חפשי

נחפשה דרכינו ונחקורה

עורך נכבד!

כאשר אדם חש שמשהו פגום במח־שבתו או בהתנהגותו, ומחפש את הפגם בכל הסובב אותו, ורק במעשיו שלו עצמו הוא שוכח לפשפש — הרי יש בה בתופעה זו יותר מכדי להתמיה. היא מדאיגה.

לאחר שקראתי את שיח הצעירים ב־„בת קול״ האחרון, ראיתי, כיהודי דתי, כי פשה הנגע מבית וחרדתי מאד.

טענו שהתפילה משעממת. יתכן, זו הרגשה סובייקטיבית. אך אולי האשם הוא דווקא במתפלל אשר מטרדות הזמן עשה תפלתו מצוות אנשים מלומדה, ואינו יכול להרשות לעצמו להקדיש יותר מרבע שעה לשחרית, 3 דקות למנחה ו־5 — לערבית.

ואולי נכשל בלי משים בדברי חז״ל אשר הזהירו מתוך ראיית הנולד ש„אין עומדים להתפלל: לא מתוך עצבות; ולא מתוך עצלות; ולא מתוך שחוק; ולא מתוך שיחה; ולא מתוך קלות ראש; ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך שמחה של מצווה״ (ברכות ל״א).

רבותינו ז״ל צפו את תוצאות התפילה הנעשית מתוך עצלות או קלות ראש, אף כי וודאי לא היו משתמשים במלים

סביצת עין של חנה אדלר

ניצוח של מטרה

פעם, בשעת יאוש תהומי, לאחר שהת־פוטר מראשות ועדת ארגון, והתמונה לסיו"ר ועדת נקיון, הטיח שייקה (יש־עיהו) חרמון (לשעבר: קוכלפל) כלפי שמים:

„רבונו של עולם! מדי שבת בשבתו אומר אני לפניך: 'וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה, הקב"ה ישלם שכרם...'. ולא די שאינני רואה צורת מטבע ראויה להתכבד, אלא אף מקומי בכס היו"ר איננו מובטח לי?".

מיד יצאה בת־קול ואמרה: „דייך, בני, שזכית לאריכות ימים. שכך דרך העולם: בר־בי־רב של „בר־אילן" מוציא את שנתו הרביעית ופורש לו. ואם בחכמה יתירה (שקורין אותה הבריות מ.א.) חשקה נפשו — משהה עצמו במקום זה שתי שנים יתרות.

ואתה, כלום בך דברים אלו אמורים? יפה השיבות לאותו עקשן ששאלך למנין שנות לימודיך באוניברסיטה, ואמרת: 'תפח רוחם של מחשבי קצי!'".

ומכיון שכך נענה, פסק שייקה מהר־הוריו וחזר לפעילותו הפורית והממושכת.

בין כה וכה נזכר שמוטב לו לפקוד את הקורס שהוא מנוי עליו והמתקיים זה עתה. אמנם הפרופסור המרצה מהלך עמו שלוב זרוע בשבילי הקמפוס, וגלוי וידוע לפניו שסיבות של ממש מונעות בעד שייקה מלבקר דרך קבע בשעו־רים — אך חביב יהיה מצדו לגלות מחווה של הפגנת נוכחות מפעם לפעם.

ליד המקרופון: הסתדרויות הסטודנטים ותנועות הנוער הן חממות לגדול עסקני העתיד. על דמות בדיונית של עסקן סטודנטים מצוי, הטביעה חברת המערכת את עינה ויצקה אותו בעופרת. זוהי דרכו של שייקה חרמון אל הצמרת הנכספת.

בחלל ריק

שייקה הגיע למקומו השמור בשורה הראשונה, צנח על הכסא בכבדות רועמת, הרים רגליו קמעא, כדרך בעלי בתים, והניחן על בימת הקתדרה של־פניו. מיד פנה לעבר שכנתו המקרית־אלמונית וסח לה בגילוי לב: „אני צריך להוציא אלפי לירות לקראת הנשף הבא, מבלי להיות בטוח שהזמרת גילה־עם־הנרגילה תופיע בכלל".

כך, בפשטות עממית, הוא ממלא נאמנה את התפקיד שהציב לעצמו בהס־ברת פעולות איש הועד לציבור הסטו־דנטים.

— „איננו פועלים בחלל ריק" — שינן לעמיתיו בישיבת מועצה — „עלינו להביא את דבר ההסתדרות ובעיותיה לכל סטודנט וסטודנט".

נשגב מבינתו כיצד חושדים בו בר־דיפת־כבוד, בעוד שתכונתו המוצהרת היא בריחה ענוותנית חסרת־ישע מכל שררה שמטילים עליו.

— „בכלל, לא רציתי להבחר להסתד־רות הסטודנטים" — מגלה שייקה ב־חשאי לכל מי שמוכן לשמוע — „אבל שכנעו אותי שחשוב להסתדרות שאהיה בה, בסופו של דבר לא יכולתי לעמוד בפני הלחצים הכבדים שהפעילו עלי".

לא, אין להחפז ולהסיק מסקנות נמהרות: שייקה איננו נמושה הנכנעת בפני לח־צים ויהיו אלה אף מראשי האומה ומ־קברניטיה. אלא שהללו ששכנעוהו ל־הציג את מועמדותו, פגעו בעקב־הא־כילס הרגיש שלו: תודעת השליחות וההקרבה למען הסטודנט הפשוט.

והרי אין הוא מן השוטים שאינם מכירים כלל בערכם העצמי. ברי לו שכשר־ארגון, תושיה ויזמתנות הן מה־תכונות שנתברך בהן, והוא מוכן ל־תרמן לתועלת הציבור כפי ש־עשה זאת במשך רבות בשנים.

אל הצמרת

ועד כשהיה שייקה קטנטן ורך־בשנים, ניתן היה לגלות בו את ניצני המנ־היג שבדרך, והמורה בכתה ג' כבר בחרה בו לועדת כתה. כשנתבגר, היה למדריך בבני עקיבא, ולאחר מכן חבר הנהלת הסניף. לאחר הטירונות התנדב להטות שכם לפעולה בסניפים, ופנה לעבר החל"ת — הקומונה. כאן מצא לו אתגר בחינוך הדור הצעיר לקראת אי־דיאל התורה והעבודה בהתגשמותו ה־קיבוצית. ומכאן, לא רחוקה הדרך ל... קריירה מפלגתית במסגרת „המשמרת הצעירה", המשך הלימודים באוניברסיטה.

הוא בחר במחלקות להיסטוריה ול־סוציולוגיה מתוך חישוב ברור שמקצו־עות אלו לא יגזלו הימנו את שעות היום המרובות ביותר ויתירו לו פנאי לשאוף אויר צח של פעילות ציבורית מרעננת.

מכיון ששוכנע שיהא עליו להקריב קרבנות נוספים, והכרת השליחות שלו תהא מרחיקת־נסוע עד לארצות חוץ הח־ליט שייקה לעברת את שמו המשפחתי.

„עם שמך המקורי, קוכלפל, לא תיצור את הרושם הישראלי הדרוש באפריקה המתעוררת" — הסבירו לו בטרם יצא לועידת סטודנטים בירכתי היבשת הש־חורה. לכן, פשפש ומצא לו שם יצוגי קליט, אשר יביא לכל אתר־ואתר את בשורת ישראל לאחר מלחמת ששת ה־ימים; ו„קוכלפל" הפך ל„חרמון".

אך שקר יעלילו על שייקה הטוענים כי בנסיעות ארוכות טווח ובארועי ענק חד־פעמיים כחו גדול. לא כי, אלא ב־פעילות יומיומית אפורה, בהקדמת ברכת „שלום" חייכנית לכל סטודנט בקמפוס, — מתוך תחושה בריאה ומפוכחת כי למען הבחירות הבאות יש לעמול מיד עם תום ספירת הקולות של הבחירות שקדמו.

צרפת

(המשך מעמוד 5)

גילו המופלג שטשטש כביכול את הגיונו ואת כושר השיפוט שלו. ראש המחלקה לצרפתית דוחה טענה זו בשתי ידים. „דה־גול חושב עדיין בצורה צלולה מאד. כל מי שעוקב אחרי כתביו במשך שלו־שים השנים האחרונות נוכח לדעת ש־המחשבה הפוליטית שלו עקבית וברורה: לבסס את צרפת כמעצמה גדולה ועצ־מאית; לבנות גוש שלישי של מע־צמות, כדי לאזן בין הגוש המזרחי והגוש המערבי, כשלצרפת כוח מרכזי באירופה. ובהיותו נאמן לקו הזה הוא רואה כהכרח לעצמו לתמוך בארצות־ערב נגד ישראל, בגלל התמיכה האמרי־קאית, ובעיקר כדי לאפשר לצרפת ל־הישאר כמעצמה גדולה".

„בהטלת האמברגו", מוסיף ד"ר מנ־דלסון, „רוצה דה־גול להוכיח לעולם ש־צריכים להכיר את גדולתו שלו, שישאלו אותו, שידעו שגם הוא קובע במדיניות עולמית, שלא הרוסים והאמריקאיים יח־ליטו ויכריעו על העניינים החשובים לבד. לכן הוא מטיל אמברגו, שולח שליחים ללבנון, ומציע כינוס של ארבע המעצמות כדי להראות שהוא ,בענינים' ואי־אפשר להתעלם ממנו"...

ומה לעתיד יחסי ישראל־צרפת?

ראש המחלקה לצרפתית חושב מעט־קט ומשיב כי „העם הצרפתי ממשיך לתמוך בנו נגד דה־גול. בשנים האח־רונות היו רק מקרים בודדים מאד ש־הצרפתים הולכים נגד דה־גול, ובדרך כלל הם נותנים לו לפעול לבד כמו שהוא רוצה. זה גם נדיר מאד שהוגים כה רבים תומכים בנו וזה כסיס לתקווה שבעוד זמן קצר יחזרו יחסי ישראל־צרפת לתקנם ויהיו מבוססים יותר על ערכים משותפים מאשר על אינטרסים פוליטיים".

סלאח שבתי הצליח

את תואר השני (M.A.)

ניברסיטה וקיבל מינ

מרצה בכיר במנהלת ה

כך מתרימים נדבנים.

כסף רבים נתרמים לש

גות וסטיפנדיות; אר

הסטיפנדיות ריקה. ל

הולכות?

— מאת ב. עמליה ומ. מנחם

כיצד מתרימים יהודים נדבנים מגולת אמריקה הדוויה? יש כמה שיטות. שיטה אחת למדנו ב„סאלח שבתי", עם יער אחד ושני של־טים. שיטה אחרת — יש ל„בר־אילן". באים לאיזה סם רבינוביץ או ג'ק קלמנוביץ ומספרים כמה שהסטודנטים הישראליים מסכנים וכמה שאין להם כסף כמה שנפשם תאבה דעת והדע כידוע, עולה כסף, אז אולי ג'ק סם מוכן לתת סטיפנדיה לנ ישראלי על מנת שיוכל להשכ ואנחנו, הרי אנו העם היהודי..

ולבו של ג'ק או סם נשבר בקרבו, ז שולף פנקס המחאות וכותב צ'ק שמ לטובת הנוער היהודי בארצו הנבנ

זהו השלב הראשון. השלב השני נתינת סטיפנדיה לסטודנט — אינו כ

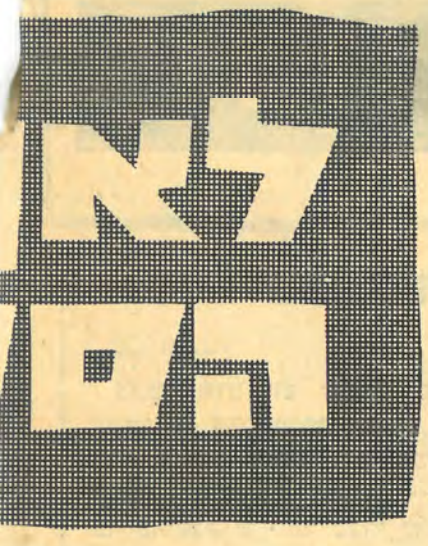

בצע כל כך מהר, אם בכלל. יתר על כן, בחוברת האוניברסיטה מופיעה רשימה מרשימה של סטיפנדיות וקרנות שכל קרן ערכה כקרן הצבי שעוד לא נולד. הכסף שנתן ג'ק או סם, ושניהם גם יחד, למען הסטודנטים עוברים להחזקה השוטפת.

הסטיפנדיות יוצאות לדרך ממנה „לא ישובון עוד".

13 עמודים מלאים וכסף אין

את „ידיעות לסטודנטים" מפארים 13 עמודים מלאים וגדושים „בעל־שם" כש־לצדם הספרות המתאפסות באפסים; ל־מעלה מ־200 סטיפנדיות קבועות ושנתיות קרנות מחקר, מלגות ופרסים: הון כבד שחלקו העיקרי הוא לתפארת הנדבן וה־אוניברסיטה בלבד. הסטודנט הנזקק אינו מקבל את הכסף, אך זקיקותו לו מנוצלת היטב לאסופם של השטרות המרשרשים.

בואו נשכח לרגע ונניח שהכל בסדר;

סטודנטים

(המשך מעמוד 8)

את יהודה בן־אבנר הביא לבר־אילן התואר. „לא משום שזה מפרייע לי ללמד בתיכון, אלא רציתי לשלב את הרצוי עם המצוי".

בדרך כלל, מהוים הסטודנטים המבוגרים סוג מיוחד של תלמידים: רציניים יותר ועקשניים יותר בנסיונם ל־הבין משהו. לעתים, „הם מטפסים קצת על העצבים" אומר סטודנט בן 20. יחד עם זאת משמש „מועדון הסטודנט ה־מבוגר" דוגמא לסטודנטי־העשרה.

חנוך פדר

דמויות

„בני־ישראל" בבר־אילן

כאשר תעה קולומבוס בדרכו והגיע ליבשת החדשה, היה משוכנע לחלוטין כי רגליו דורכות על אדמת הודו. במשך דורות רבים לאחר מכן לא יכלה טעות מעין זו לחזור: הודו נשארה ארץ אקסוטית מופלאה השונה מאמריקה „כ־רחוק מזרח ממערב". אך עתה, במאה העשרים, שוב הולכים ומטשטשים ה־הבדלים. הודו מאמצת לעצמה את ערכי המערב ומנהגיו. דומה כי אף את גלימת הסארי היתה פושטת מעליה ומחליפה אותו במיני קצרצר, אלא שגרמזה ש־דווקא כך היא יותר „אר־קיי"...

על בומביי הבירה „המתמערבת" וה־משתנית מיום ליום סיפר דניאל ריימונד בן ה־23 שעלה לארץ לפני כשנתיים. בבומביי למד ביולוגיה, כאן ב„בר אילן" החליט ללמוד אנגלית ופילוסופיה.

„למה פילוסופיה"? — שאלתי, והשיב לי בסיפור:

חיפושי דרך: „באפוס הקדוש להינ־דים, ה„מהברטה", מסופר על המלך אשר עצר לפתע את סוסו השועט ל־שדה הקרב והחל מהרהר: לשם מה יצאתי למלחמה?

„מקורם של הרהורים אלה אינו ב־פציפיזם או בפחדנות; ההודים מצטיינים דווקא בגבורתם בשדה הקרב. הלוחמים היו נוהגים להפרד מנשותיהם בזו ה־לשון: אם נחזור כמנוצחים — תהיינה דלתות הבית נעולות בפנינו.

„ספקנותו של המלך אופיינית להודי שאינו פוסק אף פעם מלערוך חשבון נפש ולחפש את דרכו. על כך אני מעריך אותם: על שילוב של גבורה אבירית בהגות מתמדת. וכדי לגבש לעצמי את השקפותי והתיחסותי למצי־אות שסביבי — בחרתי בפילוסופיה".

חפושי דרך הביאו את דניאל גם לע־לות לישראל. הוא הצליח לשכנע את הוריו שיבואו עמו, ובעקבותיהם עומדים לעלות קרובי משפחה רבים.

— „גרנו בגטו הנוצרי והאורה היתה רוויה באנטישמיות עזה. בתקופת ה־יותי זאטוט הרגשתי כי מקומי איננו שם וחשתי זיקה עמוקה לארץ יש־ראל. כשבגרתי והצלחתי לשכנע את הורי בצורך לעלות לארץ — קמנו ועלינו".

ללא הפתעות. „לא. לא היו לי כל הפתעות או אכזבות כשהגעתי לכאן; קראתי בעתונים ושמעתי ב־בי.בי.סי רבות על ישראל. גם גבשתי לעצמי עמדה כיצד הייתי רוצה ש־תהיה המדינה שלנו: חזקה וחסרת־תלות בכל גורם חיצוני הן מבחינה כלכלית והן מבחינה צבאית. עלינו להיות חזקים, ומוטב שיהיו בידינו פצצות גרעיניות: כך לא נאלץ לח־תום על הסכמים כפויים מבחוץ".

„בענין זה בוודאי לא הושפעת מן ההודים, מורם ורבם גאנדי למדם אה־רת" הערתי.

„כן, אבל גאנדי נשאר במיעוט, הרוב לא קיבל את תורתו הפסיביסטית. ההו־דים העריכו מאד את גבורת ישראל במלחמת ששת הימים, והעתונות היא אוהדת למדי. המדיניות הרשמית של הודו היא פרו־ערבית רק משום שהם זקוקים לתמיכת הערבים בסכסוך עם פקיסטן על בעיית קשמיר. אבל ההו־דים עצמם (פרט למיעוט המוסלמי) אר־הדים את ישראל ומתיחסים יפה ליהו־דים".

היהודים בהודו מתחלקים לארבע קבו־צות: יהודי קוצ'ין, „בני־ישראל", ה־„בגדדים" ויוצאי גרמניה שהגיעו ל־אחר מלחמת העולם. דניאל נמנה על „בני־ישראל".

להלחם עד הסוף. המסורת שקיבל דניאל מאבותיו מ־ספרת כי „בני יש־ראל" מתייחסים ל־שבט דן הגלילי. קבוצה בת שבעה אנשים ושבע נשים הגיעה למערב הודו בשברי אניות וכך נוסדה קהילת „בני ישראל". ספרי תו־רה לא נמצאו ב־ידם, אך קריאת שמע היתה שגורה בפיהם ואמרוה פ־עמיים ביום בדבקות. מלו בניהם, הקפידו על הכשרות, שמרו את השבת ומועדי ישראל וצמו בימות הצום המקובלים. לפני כמאתיים שנה הגיע אליהם רב ממצריים שלמדם את דיני עם ישראל ומנהגיו, ומאז אין הם נבדלים מכל קהילה ספרדית אחרת.

לפני שבע שנים התעוררה בארץ בעיית מעמדם של „בני־ישראל" על פי ההלכה. לאחר שנתחוללה סערה ציבורית נתנו הנחיות לגבי רישום נישואין שנועדו להחלק על פני ה־שטח ולהשקיט את הרוחות. אך, ל־מעשה, גם כיום מצויים רק שניים־שלושה רבנים שנטלו על עצמם ל־השיא זוגות „בעייתיים" מסוג זה.

דניאל מגיב על כך: „מדוע אין ה־רבנים מחליטים באופן חד־משמעי ו־ברור? אני סבור שאני יהודי כשר, אך אם לדעתם אינני כזה עליהם לומר זאת בפה מלא, ואדע שעלי להלחם על כך עד הסוף. כיצד יתכן שלרבנים אין אומץ לעמוד מול בעיות ולפתור אותן בצורה חותכת ברורה?" **חנה אדלר**

הבהרה

בגליון „בת קול" הקודם (28) הופיעה רשימה על מי הגשמים שחדרו למספר מבנים באוניברסיטה. ברשימה זו הבאנו, לצערנו, דברי יחיד.

מהנהלת האוניברסיטה נמסר לנו ש־אמנם היו מספר נזילות אך אין זה באשמת הפיקוח. מר אדלר, המנהל ה־כללי של האוניברסיטה, ציין לטובה את חברת „עירון" באשר עבודתה י־עילה וטובה והוסיף כי האינפורמציה שנמסרה לנו בהכנת הרשימה בגליון הקודם, בנויה על אי הבנות.

מר עין חי מחברת עירון מדגיש כי חב' זו איננה בונה באוניברס־טה אלא מפקחת על הבניה ע"פ תוכניות שתוכ־ננו ע"י אדריכלי האוניברסיטה. „אח־ריות אחזקת הבנינים איננה עלינו".

הלסיים באר־ י של מוסד: סכומי ם מל־ קופת אן הן

יש כסף ויש סטודנטים. מי זכאי לקבל סטיפנדיה?

אומר פרופ' ח. הירשברג, יו"ר הוע־דה לסטיפנדיות: „קיימים שני קריטר־יונים. האחד — ממוצע טוב בלימודים, וטוב פירושו — ציון ב', השני — מצב סוציאלי קשה שיצדיק את מתן הס־טיפנדיה.

קיימים שני סוגי סטיפנדיות. תלמידי התואר הראשון עשויים לקבל מלגות בסך של 400, 600 ו־800 ל"י. לתלמידי התו־אר השני יש מענקים המגיעים עד ל־2000 ל"י המענק. כמו כן קיימים פרסי עידוד בסך 200 ל"י כל פרס. יש והסטי־פנדיה ניתנת כתנאי לשיפור ציונים ואז מטרתה האחת היא לדרבן את התלמיד להישגים גבוהים ככל האפשר. זאת — במקרה שמצבו הסוציאלי של התלמיד הוא בכי רע אך הישגיו בלימודים אינם מצדיקים הענקת מילגה. במקרה כזה אנו מציעים לו הלוואה שעשויה ליהפך למענק אם ציוניו ישתפרו".

מספר הסטודנטים השנה גדול בכ־1000 לעומת שנה שעברה. סכום הסטיפנדיות כדאשתקד, כ־200,000 ל"י.

פרופ' הירשברג: „השנה הוגשו כ־650 בקשות. 600 תלמידי .B.A וכ־50 תל־מידי .M.A. וכאן צפה ועולה הבעיה הגדולה: הקצבת גזברות האוניברסיטה למתן סטיפנדיות רחוקה מלהיות מספקת. קבלנו סכום של כ־230,000 ל"י בלבד. חלק מסכום זה נוצל כבר אשתקד", כך שהסכום העומד לסטיפנדיות השנה קטן מן האמור.

דרך טובה לגבות תרומות

אומר על כך מר מייבסקי, מנהל מח־לקת הכספים באוניברסיטה: „מתוך הס־כום של כ־200,000 ל"י המוקצב לסטי־פנדיות, הרי רק כ־30,000 ל"י הן מתוך הקרנות, השאר נלקח מן התקציב הכללי. הקרן לסטיפנדיות דלה משום שבחו"ל גובים כספים בתואנה שזה למען סטו־דנטים, בעוד הכסף מובא להחזקה כללית. הגובים בחו"ל אומרים שזוהי דרך טובה לגבות תרומות".

אך מה אשמים הסטודנטים שקופת ה־סטיפנדיות כל כך מצומקת? הרב שינדלר דיקאן הסטודנטים: „אמנם, הנימוק של ,סטיפנדיה' משפיע על התורמים, אך עלינו להקציב מראש חצי מיליון לקרן הסטיפנדיות ולא להעביר זאת לקופת ה־אוניברסיטה. המצב כיום הוא שאחוז אחד (1%!) מתקציב האוניברסיטה מוקדש ל־סטיפנדיות".

המצוי, כאמור, מאכזב ביותר. רשימה ארוכה של סטיפנדיות וקרנות ולמעשה — קופת סטיפנדיות מרוששת.

הלבנים שבנתם

שלמה תורג'מן, יו"ר ועדת גמ"ח ונציג הסתדרות הסטודנטים קובל: „השנה הוק־קטן סכום הסטיפנדיות לעומת שנה ש־עברה, בעוד מספר הסטודנטים גדל. אין קרן מבוססת לסטיפנדיות. יש לדאוג ל־קרן גדולה. לכן ישנם עתה סטודנטים באוניברסיטה שאין הם יודעים אם יקבלו סטיפנדיה או לא, וסמסטר אחד כבר עבר!"

קרן־לא־קיימת־לאוניברסיטה

כדי להתגבר על בעית שכר הלימוד ב„בר־אילן", אשר כה רב במיוחד מספר הסטודנטים מעיירות הפיתוח, הוקמה גם קופת הגמ"ח. מקופה זו אפשר לקבל הלוואות עד סך של 300 ל"י אשר אותם יש להחזיר בתשלומים חודשיים של 20 ל"י לחודש, ללא רבית. מנסים להגדיל את קרן קופת הגמ"ח.

(המשך בעמוד 13)

מכתבים למערכת

(המשך מעמוד 2)

אנשים ויוצרים יחסים, הרי הדבר טבעי ובסופו של דבר אנו עושים זאת למען הסטודנטים בלבד.

ולעצם הדוגמאות המוזכרות; כולן בלי יוצא מהכלל ידועות לנו ובכולם אנו מטפלים כבר זמן רב. כבר לפני שנה ומחצה דרשנו דרך וגשר מהכפי"ם לכביש גהה, אלא שמשרד התחבורה אוסר זאת בשל סיבות בטחוניות ועדת סטטוס; ידוע וידוע וגם התשובות המגיעות, מגיעות גם הם לאחר לחץ עצום שלנו. תא טלפון; כבר שנתיים ומחצה, אנו דורשים מדאר ישראל להקים עוד 10 טלפונים ציבוריים בשטח האוניברסיטה, רק עתה התחילו לפעול ולבנות קוים חדשים לצורך זה. ישנם עוד הרבה הרבה דברים אשר אנשי ההסתדרות עוסקים ופותרים אותם יום יום, כגון: — מצב הכבישים בקמפוס, מגרשי חניה, הגשר הקיים לתחנות דן, פרסומי ציונים, בחינות, ערעורים על ציונים. ביטול בחינות הב.א. ועוד ועוד. הפעילים המתמצאים בחיי הסטודנטים, יותר מכל סטודנט אחר, ערים לכל. אלא שאדם הוא אדם וברור שישנם ענינים שאיננו מצליחים להבחין בהם ופנינו לא פעם לסטודנטים ע"מ להביא לידיעתם כל בעיה שהיא.

נראה לי שהסיבה לתופעת התלונות ואי שביעות הרצון מהסתדרות הסטודנטים, הינה צניעות החברים בפעילותם הענפה ובפרסומה.

בענין הבאת פרטי הפעילות לידיעת חברי הסתדרות הסטודנטים, אנו לוקים באופן קיצוני. אני מקוה לפתור ענין זה ולמצוא דרכים להביא כל ענין וענין לידיעת הסטודנטים.

וליגאל, אם רצונך במכתב, היה כנה להביא ענינים לפתרון ולא להשיג פרסום מוזר, כשלא פנית לפני כן אלינו.

איומך שתנסה להבחר ואז תפעל, מצחיק ותו לא.

ברוך יהיה כל סטודנט (וגם אתה) הרוצה לפעול. כולנו נשמח לראות אחרים העובדים ועוזרים. ואנו מנסים לדחוף סטודנטים לפעולות, אלא שפעילות מביאה לבחירה לא להיפך, קח זאת לתשומת לבך, בא והתענין בנעשה, בא ופעל ואז ברוך תהיה.

שטוב אברהם, יו"ר הסת' הס'

יש לחזק אמונה רופפת

עורך נכבד!

קראתי בעיון את שיחתם של משתתפי הסימפוזיון אודות האמונה כפי שזה פורסם בבת קול (גליון 28), וירשה לי להעיר הערות אלו:

אם כי כב' הדגיש כי „המטרה היא לשמוע על יחסו של צעיר דתי אל נושאי אמונתו ותכניה", נדמה לי שהסימפוזיון כעין זה בו דנים על יסודות היהדות, כדאי היה להזמין גם מישהו אשר מסוגל להסביר לחברים ענינים אשר מתוך טעות או אי־ידיעה יצאו שבורים ורצוצים מפיהם.

אשר לעצם הויכוח, יש להחשיב את כנות המשתתפים ויחסם הרציני לכל הבעיות, אבל כפי שאחד מהם העיר בצדק „התלבטויות הללו הן של תקופת הנערות" ומצעירים אינטלקטואליים, בוגרי ישיבות תיכוניות וישיבה גדולה היה אפשרי לקוות להשקפה יותר בריאה בתקופת חיים זו. ובמקרה שהשקפה זו נפגעה מהלימודים באוניברסיטה, כפי דברי מר יצחקי, אשר מעיד כי לימוד התנ"ך שם „מתנגש עם חלק גדול מתפישה שצעיר דתי מביא עמו מן התיכון ומן הישיבה", אז כאמור יש לחזק אמונה רופפת זאת על ידי שמיעת הסברים מפי אישיות תורנית ובעל מחשבה כגון המשגיח של ישיבת הכותל הרב י. הדרי שליט"א, אשר יעמיד אותם על טעותם.

הרב צבי קליין, ירושלים

בעיות קליטת סטודנטים

עורך נכבד!

סטודנטים ישראלים החלו רוטנים באחרונה על ההפליה בינם לבין הסטודנטים מחו"ל. אחת מן הבעיות הועלתה ע"י בן יצחק אשר בגל' 28 של „בת־קול" יצא בחריפות מעל במת „וכוח חפשי" על הדרכים הנהוגות היום לגבי קליטת בני־חו"ל.

הבעיה שאליה מתיחס הכותב „כספים המתבזבזים על סטודנטים שכל רצונם לעשות חיים בישראל" היא בעיה שולית. אהיה אחרון להצדיק בזבוזי כספים וגם דעתי היא כי יש לבדוק מראש, בחו"ל כל פניה לעליה של סטודנט, וגם אני סבור כי יש לקצץ בדמי הכיס הנינתנים להם ולהעמידם על מינימום הכרחי.

מינהל הסטודנטים הנו גוף ממשלתי חדש המחפש פתרונות חיוביים לבעית הסטודנט בן־חו"ל. אין לי ספק כי ברבות הימים יגיעו אנשי המינהל למסקנה כי יש לברר את מצבו המשפחתי של הסטודנטים העולים ולסייע רק למעוטי היכולת שביניהם, אך בעיה זו שפתרונה מתקרב אל האופק אינה הבעיה האמיתית. על זו אין בן־יצחק נותן את הדעת. השאלה היא באיזו מדה אנו תורמים ויכולים לתרום לקליטתם של הסטודנטים בישראל. עזרה כלכלית או פתרון בעיותיהם האקדמיות הם תנאים מוקדמים הכרחיים, אך עדיין אין בהם כדי לממש את התכניות אותם נושאים הצעירים הבאים אלינו, או כדי לקרב את הספקנים. הגורם המכריע, אשר יקבע: ישארו או לא ישארו — יהיה קליטתם החברתית. המפתח לפתיחת שערי החברה הישראלית בפניהם מצוי בידי הסטודנט הישראלי ולא בידי שום מוסד ממשלתי ולו היעיל ביותר.

מה אנו עושים לשם מטרה זו? האם חשבתם אי־פעם מה טוב היה לו ידע כל בן־חו"ל שיש לו בית בישראל בו יוכל להתארח, לו ידע שיש לו איזשהו מקום מקלט פרטי, אישי. עלינו למצוא את הדרך לתרגם את רצונם הטוב למעשה. משום כך הצעקה הגדולה חייבת לבוא עלינו ולא על אחרים.

נסים ארזי

יו"ר ועדת הקליטה

תשובה לתשובות

עורך נכבד!

נהנתי מאד לקרוא את תשובותיך הקולעות והעניניות (בת קול 28) למכתבי המרצים והסטודנטים, אשר ברב חוצפתם ההינו להפריע לך במלאכתך החשובה ולהטרידך בכל מיני בעיות לא דחופות ולא רציניות.

כיצד מעז בכלל פרופ' רוטנשטרייך להטיל ספק באמיתות הדברים שמסר לכתב עתוננו.

חן חן לך על תשובתך לאותה כותבת ש„בחרה להתכסות בלבוש צנוע בשם אלמונית" — כיצד יכולה סטודנטית

(המשך בעמוד 13)

ב מצרים העתיקה נמצאו פפירוסים העוסקים ב„פתרון חלומות" ובפענוח סמלים המופיעים בחלום. בספר „בראשית" אנו קוראים על יוסף. המפענח ופותר את חלומותיו ואת חלום פרעה. הגמרא אף מספרת על מעין „אגוד מקצועי" גדול של פותרי חלומות בירושלים בזמן חזקיהו המלך ובמסכת „ברכות" ישנם פירושים לסמלים המופיעים בחלום, בצרוף העצה שכאשר יתעורר האדם משנתו יאמר פסוק טוב, שמא יקדים פסוק רע, והרי החלומות הולכים אחר הפתרון. עד היום נוהגים יהודים ל„הטיב חלום" כאשר נקרה להם בשנתם „חלום רע".

כך פותח שלמה יהודה מן המחלקה לפסיכולוגיה באוניברסיטה את עבודת המחקר שלו (לתואר שני), שכן תופעות הקשורות בשינה ובחלומות העסיקו את בני האדם מאז הפיל הבורא תרדמה על האדם הראשון. החלום הוא מעין המשך של חיים מחד גיסא ויש בו גם משהו מעין מה שאנו מוצאים ביצירה אמנותית מאידך גיסא.

פעילות אנושית לא רצונית זו שימשה מקור למיתוסים לא מעטים רק בתקופה מאוחרת יחסית שימשה זו גם אוביקט מדעי.

עבודה „חלוצית"

אוביקט מדעי זה שתי פנים לו. בשפה מקצועית אומרים כי התפתחו 2 גישות עיקריות: האחת — הפסיכולוגית־פילוסופית המנסה להסביר מדוע אני, למשל,

חלמתי ביום ראשון בערב הלום, אשר העלה באוב תריסר תמונות מבולבלות בעלי הגיון חלומי מיוחד במינו. דהיינו: מדוע אדם מסויים חלם חלום מסויים ומה משמעותו. והשניה — ביולוגית־ניורופיזיולוגית המעונינת בתופעה כשלעצמה, העוסקת בחקר השינה והחלום עצמם ושואלת את השאלה: איך מתרחש התהליך. ובעוד שהגישה הראשונה עוסקת בתכנים של חלומות חוקרת השניה את כלי החלום, את האיך שלו.

יש חולמים במחלקה לספרות המדמים שהחלום נוצר כדי לשמש אמצעי של הספרות המודרנית. ההיסטוריונים יודעים ודאי כי בעולם העתיק היו תופעות בלתי מובנות ומסתוריות, חלק מפלחן דתי או ממיתוס וגם החלום השתייך אליהם, ואילו

— י. ב. סיון —

הפסיכולוג־הקליני משתמש בו כמעבדה לריפוי בעל החלומות, דהיינו: כאמצעי לחדירה אל האדם והבלשנים אזרחו את החלום בממלכת השפה בסינונימים בהערות־לשון ובדימויים לאין ספור.

אינני יודע אם חלומו של ש' יהודה היה לחקור את החלום בצדו הפיזיולוגי. מישהו תמים ורומנטי אמר שיש קצת אכזריות במחקר כזה כשם שיש מידה רבה של אכזריות במסע אל הירח: שניהם מפשיטים את הרומנטיקה ומניחים לה לרעוד בקור המחקר, אך ברור הוא כי העבודה שעשה היתה, איך כבר לא אומרים אצלנו, „חלוצית". הצד הפיזיולוגי־אנטומי של עולם החלומות הוא אדמת טרשים עדין ומ־1938—1960 לא נעשו כל מחקרים בנושא זה.

הקופים החולמים

השם הפרוזאי של המחקר: „השפעת החומרים בנזדרין ואטרקס על הדמיון והזכירה בחיי ערות ועל התוכן הזכור של החלומות". מקצועי, מקצועי מאד. אך מאחורי השם מסתתרת בדיקת השפעתם של חומרים מסויימים על תהליכים של דמיון וזכירה וחלום.

מתי, בעצם, היינו כחולמים?

מספר לנו שלמה יהודה: „שנתו של האדם מורכבת מכמה שלבים, אחד מהם הוא שלב שנקרא .R.E.M, שמאפינת אותו תנועות עיניים מהירות. השלב הזה חוזר כ־6—7 פעמים בשעה

חולם במעבדת המחקר:
המחלקה לפסיכולוגיה רכשה ציוד מיוחד עם פתיחתו של המכון למחקר השינה והחלומות. מחקרים חדשים הדגים בעיקר בתהליכי הזכרון והשפעת חמרים עליו נמצאים עתה בשלבים ראשונים של העבודה המדעית במחלקה.

שינה. זוהי, כפי הנראה, תקופת החלום".

מענין, כי גם לחיות ישנה תקופה זהה של .R.E.M. לגבי קופים ישנה הוכחה חצי ישירה לכך שהם חולמים; אמנו קבוצה של שימפנזות לעשות תנועה כלשהי, מלומדת לגבי קופים, דהיינו: לא טבעית, מיד כאשר הם רואים בננה. תנועה כזו חזרה בתקופת ה־R.E.M בעוד שבערות מעולם לא נעשתה תנועה כזו על ידם כשלא ראו בננה. מכאן הסיקו את חלום הקופים.

את תקופת ה־R.E.M ניתן להאריך ולקצר. ולמאי נפקא מינה? „אדם צריך

„מה מתרחש באדם אשר מעשירים בו את כח הדמיון, אך יחד עם זה מפתחים את התקופה בה מוצא לו הדמיון פורקן חלומי?"

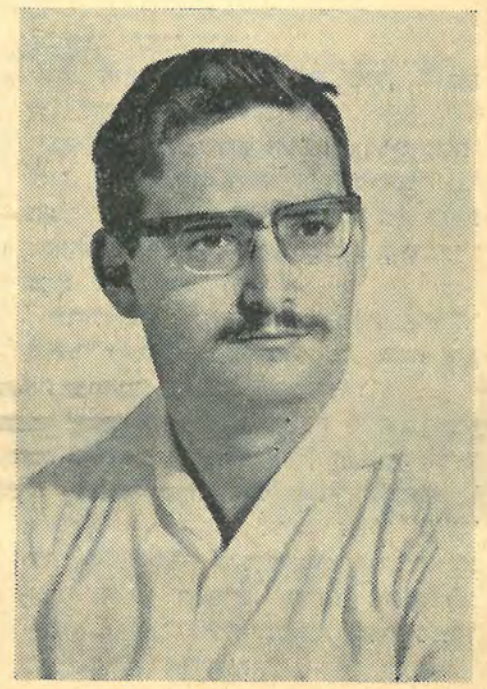

שלמה יהודה: אחת מתוצאות המחקר היא השוני בתגובתם של בנים לעומת זה של בנות.

לפחות מספר שעות ביום לפתוח כושר הדמיון ולחלום אם אין ניתנות לו מספר מספיק של שעות הוא מפתח תחליפים בערות": שלמה. ועוד גלויים מעניינים, רוב מחלות הנפש מלוות הפרעות בשינה. זהו סימפטום ברור. גם חלק גדול של תרופות השינה אותם בולעת האוכלוסיה הישראלית בלהיטות מופרזת מקצרות את תקופת ה־R.E.M והן עלולות ע"י כך להכניס את המשתמש בהם למצב מסוכן במקרה של הפרזה או התמדה. לעומת זאת מאריך ה־L.S.D את התקופה.

המחקר עצמו התרכז בהשפעת 2 חומרים על תקופת הר. אי. אם. האחד: חומר מעורר (מקצר) האחר: מרגיע (מאריך).

קבוצות הנחקרים, כולם סטודנטים־מתנדבים מן המחלקה לפסיכולוגיה, עבדו קשה. יום יום במשך שלושה שבועות הם נטלו כדורים, אחת לשבוע סוג אחר, ולמחרת דווחו על חלומותיהם. בכך לא נסתיים תפקידם: כאשר הגיעו, הם גם נתבקשו לעצום את העינים ולצ'זבט. 5 דקות ספרו כעולה על רוחם ואח"כ כשנפקחו עיניהם ע"פ פקודת החוקר נתבקשו לחזור על הצ'יזבט.

התוצאות העלו: שהחומר המעורר מעשיר את הדמיון, הדמיון הופך להיות אקטיבי, אמוציונלי אך החומר מקטין את יכולת הזכירה, מאידך החומר המרגיע מעלה את כושר הזכרון, אך מפחית את מה שיש לזכור, הדמיון הרבה יותר רופס.

אפקט פסיכולוגי

אך כדי המחקר עלתה השאלה מה מתרחש באדם אשר מעשירים בו את כוח הדמיון, אך יחד עם זאת מפחיתים את התקופה בה מוצא לו הדמיון את פורקנו החלומי ולהפך. וכמעט שכחנו את יכולת הזכירה. סטודנטים מתלבטים לא מעט בבעית הזכרון, בממצאי המחקר יש לעודד אותם, שכן חמרים חימיים משפיעים על הכושר לזכור.

והתכלית?

ש' יהודה: „ישנם מספר שמושים תועלתיים. עד עתה נסו להשפיע על תוכן החלומות מבחוץ ע"י הפנוזה, ע"י גירויים וכדומה. שיטות אלה הוכחו כבלתי יעילות. בעזרת חמרים חימיים ניתן להשיג תוצאות פיזיולוגיות בעלות אפקט פסיכולוגי בלי גרויים חיצוניים. ניתן למשל, לחפש חמרים מאזנים במקרים של מחלת נפש, ניתן לאתר את הסכנה שבנטילת תרופות ללא כל אבחנה ולנטרל את המסוכנות מבחינה זו".

מפליא אולי לשמוע, אך דוקא לשינה תפקיד ראשון במעלה בחיי העדות של האדם, המחקר פיתח שלב בבדיקת תופעה זו. ואולי ניתן גם להשפיע על יצירת זכרון ארוך־מועד, להבדיל מן הקצר מועד שהוא המאפיין את החלום, הנעלם לו בין כל החלומות הנשכחים.

המחקר של ש' יהודה שהונחה והודרך ע"י ראש המחלקה, הד"ר יהודה לוין, בעזרת צוות מאנשי המחלקה, והוגש, כאמור, כעבודת M.A, הוא רק אחד מן המחקרים ב„מכון למחקר השינה והחלומות", אשר הוקם במחלקה לפסיכולוגיה.

שאלתי את שלמה אם יגיע היום בו נוכל להכנס לבית מרקחת, לפנות אל אחד הדפים, לבחור לנו גלולה מסוימת וע"י כך לבחור לנו גם את חלומותינו?

„מצטער לאכזב, אבל הסמים משפיעים רק על דרך החלום, על האיך, ולא על המה, על תוכן החלומות".

מי אמר שחלומות שוא יחקרו?

שיריים

(המשך מהעמוד הקודם)

להתפנות בכלל לכל מיני בעיות כה פעוטות כמו בעיית הלבוש באוגיבר־סיטה.. הרי בעיה זו לא מטרידה כלל אותך, אדוני העורך, ק"ו סתם סטודנטים מן המנין.

אכן, לפעמים קצת קשה להיות אדיב ומנומס כלפי כל מיני רקטורים וסתם אלמוניות המטרידים אותך מעיסוקך המכובד.

מיכל חיון

ספרים

אחרון הנביאים

בלילה השביעי

● בהוצאת **שוקן** הופיע החודש ספרו של לאדיסלאב מניאצ'קו — **הלילה השביעי**. זהו חשבון נפש וקיטרוג של קומוניסט. בספר זה מנתח מניאצ'קו את הסיבות שהביאו למעשה התוקפנות של הרוסים כלפי צ'כיה. כן מתאר הוא את חוויתו האישית עם פלישת הסוביטים ובני בריתם למולדתו.

● בהוצאת **ראובן מס** הופיע ספרו החדש של ישורון קשת — **רשויות**, מסות הערכה על סופרי ישראל. בספר מסות על רשב"ג, ריה"ל, מאפו, ביאליק, ברנר, הזז ואחרים.

● עוד בהוצאת **מס** — **על ירושלים** מאת א. ראובני, רומן מרתק מימי מלחמת העולם הראשונה.

● בהוצאת **המנורה** הופיעו ספריו של יואל פרל — **ללא שחר והשחר הכזיב**. הספרים עוסקים בתקופת האימים — תקופת הנאצים ומחנות הרשמדה אותם עבר המחבר ואשר את דיוקנם המפלצתי הוא מעלה.

אחת מהוצאות הספרים הפעילות ביותר היא הוצאת **אל"ף**. במסגרתה הופיעו לאחרונה כמה ספרים.

● **הם עוד חיים** ספרה של צביה איתן, אשר זכה בפרס אקו"ם. סיפור מתקופת השואה.

● **ניצנים** — ספר בכורי שירה של נערה צעירה, **יהודית טולצים**. על פי הניצנים יש מקום להאמין כי עוד יצמח פרי.

● **תזאוס** מאת ארטור וקסלר הוא רומן הסטורי לנוער, אשר גם בוגרים יותר יהנו מקריאתו.

● ספר שירים נוסף בהוצאת **אל"ף** — **שירי נהר וילדה** מאת צבי אביאל.

● **אחרון הנביאים** מאת ליאון פוגל מהווה פרק היסטורי בחיי העם. הוא מכיל את סיפורו האמיתי של ד"ר הרצל אבי אחד הפלאים בתקופתנו.

● עוד בשטח השירה — **צפצפה ברוח** מאת שמואל בן ארצי.

ר' יוסף קארו

קובץ

בהוצאת **מוסד הרב קוק**: בעריכת מנהל המוסד, **הה"כ ד"ר יצחק רפאל**, ספר הכולל עיונים ומחקרים במשנתו של בעל ה„שולחן ערוך" רבי יוסף קארו.

בספר משתתפים 24 מחברים, מהם רבנים הדנים באספקטים ההלכתיים ו־אנשי מדע (היסטוריוני או חוקרי המשפט העברי) המביאים מחקרים שונים בצדדים היסטוריים שונים. נביא את דברי העורך בסוף פתיחתו:

„אסופת המאמרים שלפנינו תוכננה הו־פעתה לציון מלאות ארבע מאות שנה להופעת המהדורה הראשונה של ה„שולחן ערוך" בויניציה שכ"ה — ואחרה עד כה... לא הוקפה המסכת כולה, אך תרמנו משהו להארת האישיות והסברת משנתה".

סטיפנדיות

(המשך מעמוד 11)

אומר תורג'מן: „למטרת קרן הגמ"ח הובטחו לנו 5000 דולר, ע"י נדבן. סכום זה מוקפא בחשבון האוניברסיטה כיוון שהנהלת האניברסיטה טוענת שסכום זה מגיע לאוניברסיטה. ואילו אנו, זקוקים לכסף זה, שהובטח לנו!"

מר מייבסקי: „לא קבלנו בכלל את 5000 הדולר הללו! זה רק הובטח, עדיין לא הגיע".

הרב שינדלר: „5000 הדולר הובטחו. מר מייבסקי איננו רוצה להסתמך על הבטחות. אני סבור שיש להאמין לאנשים שהכסף שהובטח יגיע".

כך או כך קופת הגמ"ח זועקת חמס.

ועוד בענין הבטחות. מר מייבסקי מספר על קרן וורצוולר: „מקרן זו נתקבלו תרומות מפעם לפעם ומתרומות אלו נבנה גם ביה"ס לעבודה סוציאלית. באו נאמני הקרן ואמרו כי לבנין לא יתנו אף סנט אחד יותר. אולם לסטיפנדיות יתנו גם יתנו. עד היום לא הגיעה מהם פרוטה סטיפנדיות. איפה הכסף?".

„הגרעון הצפוי השנה בתקציב האוניברסיטה הוא כ־4.6 מיליון ל"י. מאיפה ניקח כסף לתוספת סטפנדיות?"

פרופ' הירשברג: „אנו מנסים להשיג הלואה בסכום ניכר וכבר פנינו לכמה מוסדות כספיים בתווכה ובערבותה של האוניברסיטה, כמובן. סכום ההלואה יינוכה תוך עשר השנים הבאות — ולא בלי רבית..."

סטיפנדיות ובחינות

— האם משום כך תעוכב חלוקת הכסף הנמצא כעת בידי ועדת הסטיפנדיות?

פרופ' הירשברג: „לא. הכסף יחולק. אנו נביא בחשבון קודם כל את התלמידים הנזקקים לו ביתר דחיפות בשל מצבם הסוציאלי. מתקבל על הדעת שנחתוך" בעיקר את בקשותיהם של מבקשי הפטור המלא כדי לאפשר ליותר תלמידים ליהנות מהסכום שבדינו".

פתרונו של מר מייבסקי לבעיה: „יש לחפש דרך כדי לבסס את נושא הסטיפנדיות. צריך לתפוס כמה אמריקאים שיתנו קרנות קבועות. הטכניון, למשל, מחלק כל שנה כ־600,000 ל"י כסטיפנדיות!"

השנה קרה שכמה סטודנטים שכל ה„נתונים" שלהם הורו כי הם „בטוחים" בקבלת סטיפנדיה, היינו — ממוצע ציונים גבוה ומצב כלכלי נמוך — לא שילמו את שכר הלימוד, מתוך ידיעה שיהיו פטורים. סטודנטים אלה לא יכלו לגשת לבחנות — כפי עדותו של תורג'מן — מאחר ולא קיבלו את חותמת הגזברות המאפשרת להבחן.

לעומתו, סבור הרב שינדלר כי „לדעתי, לא היו סטודנטים שלא ניגשו לבחינות עקב מקרה כזה. לפני הבחינות חלקנו הלוואות בסך של כ־6000 ל"י, על מנת שסטודנטים ישלמו את שכה"ל ויוכלו לגשת לבחינות".

אמר מי שאמר כי הפתרון היחידי, לפי שעה, לבעיית הסטיפנדיות הוא — להעניק סטיפנדיה לאדם מיוחד שיחקור בנושא — כיצד להגדיל את הסטיפנדיות?

פרופ׳ דב סדן וס׳ יזהר עזבו את הכנסת ואת הפוליטיקה: מה מבריח את אנשי הרוח? חבר־הכנסת הפרופ׳ י. קלינגהופר קובל על השאפתנות האישית של העסקן הפוליטי ועל ה„זקנים" הסותמים את הדרך בפני ה„צעירים"

פרופסור דב סדן: „נכווה" בפוליטיקה.

בשיחה טלפונית נוספת הבהיר הסופר: אומנם הוא עסוק מאד, אבל הוא מוכן לקבל אותי לשיחה, בתנאי שהפרסום ישאר ביני לבינו.

המפלגות אשמות

פרופ׳ קלינגהופר, ח״כ מטעם גח״ל ופרופסור למשפטים באוניברסיטה העברית, חייך למשמע „בריחתם" של אנשי רוח ש„ברחו" מן הפוליטיקה. צר לו לאכזב אותי, אך לא, אין הוא מאוכזב. בהיותו משפטן, מצא בכנסת שדה פעולה רחב. אנשי רוח מאוכזבים מהפוליטיקה? סופר דגול שעוזב את הכנסת — אין זו אכזבה, הכנסת אינה מוסד להתבטאות אישית, לכך יש במות ציבוריות אחרות.

אם אין אנו מוצאים אנשי רוח במשרות בכירות בחיי הפוליטיקה שלנו הרי „אשמות בכך המפלגות שאינן מייחסות די חשיבות לצורך לשתף אנשי רוח

על סלידה מתוך אכזבה מהפוליטיקה אצל הנוער. הנוער הישראלי מודע לבעיות העם והמדינה. גורמים שאינם תלויים בו (שירות בצבא, לימודים ובעיות פרנסה) מביאים לצינון פעילותו של הנוער בפוליטיקה.

דא עקא, ישנם פגעים בפוליטיקה הישראלית המרחיקים צעירים מהתעסקות בנושאים אלו.

שתי מגרעות בולטות בחיים הפוליטיים שלנו רואה ח״כ קלינגהופר. האחת, „במקום הרחב שתופסת השאפתנות האישית אצל העסקן הפוליטי, שהיא גם מערפלת את ראיית הענינים לאור ערכי המוסר. עסקן פוליטי האכול אמביציה אישית לא יראה לנגד עיניו את טובת הציבור שממנו צמח ואליו הוא צריך לפנות.

„התפקיד הפוליטי איננו מיועד לתת סיפוק לאמביציה אישית של נושא התפקיד, ואם זה כך הרי יש כאן סילוף טבעו ומהותו".

את המגרעת השניה מדגיש פרופ׳ קלינג־

האכזבה מפוליטיקה

— שמעון שיפר —

ב„רב המכר" של ישראל, ב„מדריך הטלפון", מופיע ליד שמם התואר ח״כ (חבר כנסת). הם: **פרופ׳ דב סדן, הסופר יזהר סמילנסקי (ס. יזהר) והפרופ׳ יצחק קלינגהופר**, שרק לגביו מתקיימת עדיין הזהות בין המודפס לבין המציאות.

מדוע „בורחים" אנשי הרוח מן הכנסת, מדוע בנגוד לכל חבר כנסת אחר אין הם נאחזים ב„קרנות כסאותיהם"?

רצינו לשמוע את תשובתם של כל השלושה, כאישים שעסוקם בטפוח ערכים וכמורים אוניברסיטאיים.

אבל, כבר בתחילת הדרך, נערמו אבני נגף.

פרופ׳ סדן אליו פניתי בטלפון, דחה את בקשתי לשוחח על הפוליטיקה הישראלית, על האכזבה מהפוליטיקה ועל הערכים בפוליטיקה. הוא „נכווה" בפוליטיקה (שיחה זו התנהלה ימים מספר לאחר פרישתו מהכנסת) אמר, דברים שהוא עתיד לומר, לא ילהיבו את הסטודנטים „להכנס" לפוליטיקה, ציין באוזני.

הא לך סימפטום של אכזבה מפוליטיקה. הוכחות נוספות, בבקשה:

ס׳ יזהר הוא אדם עסוק, הוא חזר רק לפני שלושה חודשים מארה״ב ובכלל, יותר מדי מבלבלים לו את המוח — אומרת רעייתו.

ס׳ יזהר: רק שיחה לא לפרסום.

אלה, אשר מגלמים בחברה שלנו את הצד המוסרי במובן הרחב".

פרופ׳ קלינגהופר מכיר אנשי רוח ופרופסורים רבים שלא היו מסרבים להכנס לחיים הפוליטיים אילו הציעו להם זאת.

אין גם לדבר, לדעת ח״כ קלינגהופר, הופר בצורה שאינה משתמעת לשני פנים.

„הזקנים" סותמים את הדרך

„הזקנים סותמים את הדרך בפני הצעירים", אין לחשוד בפרופ׳ הנכבד בשנאה כלפי זקנים. „גם אני זקן" הוא מעיר בחיוך, אבל המציאות בארץ היא כי „בשם הדור הצעיר מדברים אלמנטים שהם לא כל כך צעירים. הרוטציה בתפקידים פוליטיים היא יותר מדי איטית. זה מביא לידי כך שלא דור אחד עומד בתור לכניסה לתפקידים פוליטיים, כי אם שני דורות. כך שצעירים רואים מעט מאד אפשרות לקבל על עצמם אחריות בממסד הפוליטי".

מתוך הכרת המציאות הפוליטית בישראל („היות ואני מאמין מעט בפינוי מקומות") הציע הפרופ׳ בהצעת חוק פרטית לכנסת להקים בית שני. בבית השני, שלא יקום על בסיס של בחירות, ישבו אלה אשר פרשו מתפקידים פוליטיים מסויימים, ח״כ, רמטכ״לים, שופטים עליונים, חברי ממשלה — לשעבר. המוסד המוצע יהווה במה לליבון בעיות אקטואליות. כן תהיה לו השפעה על עצוב דעת הקהל.

פרופ׳ ק׳ חוזר ומדגיש כי אין הוא שונא זקנים כרוני, הוא רק **בעד הסדרת החיים הפוליטיים שלנו ב־**

(המשך בעמוד 16)

שיריים

התכתבות

בסתר ובגלוי

להסתדרות הסטודנטים!

לפני ימים ספורים הגיע אלי טופס בענין שעורי עזר המבוצע ע״י הסתדרותכם בהשתתפות הסטודנטים.

בתור מורה ותיקה בבי״ס רב תלמידים החלטתי לנצל רעיון נחמד שהגיתם, ולארגן רשת שלמה של שעורי עזר (עמ״נ לסייע לתלמידים).

אולם! — צר לי מאד שרצוני זה נבצר ממני לקימו, משום ההשקפות המורעלות שבקרב תלמידיכם כפי שנוכחתי לדעת ע״י כתבה בעיתון „המודיע" של שבת זו, ואינני מוכנה להקריב את ידיעות התלמידים מול השקפות כפירה ודעות זולות שמביעים חברי השיחה בעתונכם „בת קול" וכאמור נכונה היא דעתה של המעוררת ומעירה לכם — זהו „אילן בר" שסופו להתלקח באש האמת.

המצטערת כמפלתכם — מ. י.

למחנכת המסתורית!

לא הייתי מטריח עצמי כלל, לענות לך, לולא חשיבות הנושא.

מפליא אותי עלום השם מאחריו הסתתרת, אם באמת גאה את במכתבך ובנאמר בו, ובאמת חושבת את כך מדוע הסתתרת? או אולי אינך כלל מה שהתיימרת להיות במכתבך.

שואל אני אותך, האם קראת את המאמר בעתון „בת קול" או שמא רק את המאמר בעתון „המודיע"?

איך יכולה מחנכת מנוסה להסתמך רק על עתון, אשר הינו עתון פוליטי. ברור לי שהמאמר ב„המודיע" מנצל הזדמנות להשמיץ. לא קשה לצטט חלקי מאמר ולהראות שדברי מרואיינים מיצגים את דעת העתון והמו״ל. אנחנו איננו בת יענה. עתוננו מעלה בעיות כדי שנוכל למצוא להן פתרונות.

כאשר מרואיינים מביעים דעה אין זאת אומרת שזו דעת האוניברסיטה. זוהי דעתם שלהם, הם מביעים אותה בשמם ובגלוי מתוך כוונה ומטרה ברורה.

אם דאגתך לידיעות התלמידים ולחינוכם הרי זכותך לפעול כפי שאת חושבת לנכון, אבל אנא אל תסתתרי מאחורי תירוצים משונים.

בגלוי

שטוב אברהם

יו״ר הסתדרות הסטודנטים

שאילתות

על סמים

ועל מהימנות

3641 סטודנטים מארצות חוץ לומדים בישראל. פרט זה סיפר סגן שר החינוך והתרבות מר א׳ ידלין, לפני כשבועיים עת ענה על שאילתה של חה״כ אברהם טייר מן המרכז החופשי. החלוקה באוניברסיטאות השונות היא כדלקמן: 1.614 — ירושלים; 600 — בר־אילן; 500 — טכניון; 337 — אוניברסיטת תל אביב; 280 — חיפה; 60 — מכון ויצמן ו־50 במכון להשכלה גבוהה בנגב.

לירושלים, בלבד, הגיעו סטודנטים מ־53 ארצות ולמעלה מ־90% של כל הבאים ארצה הם יהודים.

בתשובה לשאלה נוספת של ח״כ טייר האם יערכו בדיקות למהימנותם של הסטודנטים מחו״ל המבקשים ללמוד ב־

(המשך בעמוד 16)

נצאירה – מן האופנה

שמלה סרוגה מחוטים עבים

CRAZIA

של צמר החסידה

מ-אַקרילַן

אופנתית, מחממת, מלטפת ומחמיאה לגזרה.

דגם זה לקוח מתוך חוברת שפהאוזר – **המבט הצעיר לסריגת יד עבה של צמר החסידה מאקרילן.**
בחוברת עוד 15 דגמים מרהיבים לסריגה עבה ומהירה.
זוהי הוצאה חדשה ומיוחדת עבור חברות המועדון.

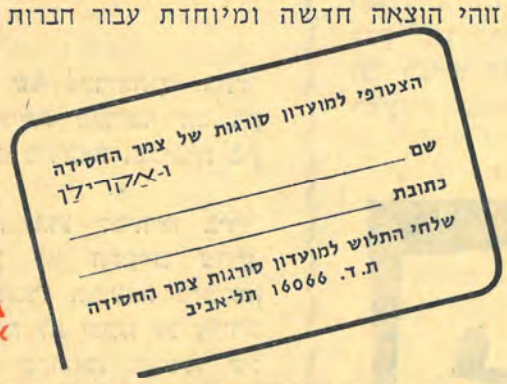

ACRILAN אקרילן

צמר החסידה

צמר החסידה

ראשון באפנת סריגת יד ומכונה ביתית

לסטודנטים ולמרצים

15 % הנחה

בבטוח רכב

לפנות

קליין ביטוחים

יהודה הלוי 43, ת"א
חדר 15
טלפון: 622208

צמרון

סלון לסריגה, ריקמה וגובלנים

מבחר של צמר לסריגת יד ומכונה

ייעוץ והוראות חינם

אסתר אמיר —
קיראון, מרכז מסחרי חדש

מילואים

סטודנטים הנקראים לשרות מילואים, מתבקשים לגשת לרכז המילואים מיד עם קבלת הצו בכדי לאפשר השגת שחרורם.

ימי קבלה:
יום ב' 12.00—14.00
יום ה' 12.00—16.00

להט במים

הסרט הישראלי החדש

לסטודנטים — כרטיסים במחיר 1.75 ל"י, עם הצגת כרטיס סטודנט, בקולנוע „בן יהודה" בתל-אביב.

אל תחמיצו את

להט במים

לסטודנטים באוניברסיטה בר-אילן

באופנת קיראון

הלבשה לגברים וגברות

הנחות

מרכז מסחרי קיראון

שרות-און (עליזה רובל)

ספרית השאלה — עברית

קניית ומכירת ספרי כיס

לועזיים משומשים

מרכז מסחרי קיראון

טל. 755408

אוניברסיטה בר-אילן

ועדת ההרצאות — סידרת הרצאות כלל-אוניברסיטאיות — חשכ"ט

ציבור הסטודנטים והמרצים מוזמן להרצאה שלישית בסידרה, שתינתן על ידי —

שר הסעד, ד"ר יוסף בורג

על הנושא: „מדיניות הסעד וערכי היהדות"

ההרצאה תתקיים, אי"ה, ביום רביעי, א' באדר 19.2.69, ב-1.00 בצהרים, באודיטוריום שבבנין המינהלה.

יו"ר: רקטור האוניברסיטה — פרופ' א. הראל פיש

תבלה ערב באוירה נעימה

במסעדת האחים סעדיה

„מפגש קיראון"

מרכז מסחרי חדש

פתוח עד חצות — מהאוניברסיטה קום 68, 69

הנחה גדולה לסטודנטים!

הסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה „בר-אילן"
משתתפת באבלם של חבריה **שמואל ומרדכי מרקוביץ**

במות עליהם

אביהם ז"ל

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

שיריים

(המשך מעמוד 14)

אוניברסיטאות" וזאת על רקע גלויי פרשת הסמים (כפי שתוכלו לקרוא ב־עמוד 5, החשיש מצוי גם באונ' תל־אביב) אמר סגן השר: „אני מציע, שאת השאלה הזאת תשאל בשאילתה מיוחדת ותפנה אותה לשר הקליטה „כי הטפול בסטודנטים מחו"ל נתון בידי שר ה־קליטה".

אם מותר גם לאזרח פשוט מן השורה לשאול הרי אנו מניחים את השאילתה על שולחנו של שר הקליטה.

בר־אתון

כפיה והפליה נגד מי?

פרשת פתיחתו של „בר־אתון" בירו־שלים יחד עם פרשת הבריכה הם רק חלק ממסכת יחסים מורכבת ובעיתית בין דתיים לחילוניים.

„יבנה" פנתה השבוע לביה"מ בירו־שלים, אך הדיון לא התקיים עדיין. מכל מקום אצל חברי המועצה נתגבשה הדעה כי אם ביה"מ לא יצווה על סגירת הבר בשבת וזאת כתוצאה מפרישו של התקנון, לא יוכלו עוד הסטודנטים ה־דתיים להשתייך אל הסתדרות הסטו־דנטים הכללית וע"כ הם יפרשו ויקימו ארגון נפרד.

מכתב התפטרות: לפני מספר ימים הגיש פנחס רותם, מראשי „יבנה", ליו"ר הסתדרות הסטודנטים בירושלים מכתב התפטרות מתפקידו כיו"ר ועדת התרבות. מכתב זה יש בו, אולי, כדי להציג חלק מהפרובלמטיקה ומצביע על מדה גדושה של כפיה והפליה דוקא כלפי צבור דתי.

וזהו לשון המכתב:

כבר לפני זמן רב הבהרתי לך כי לא אוכל המשיך בתפקידי כיו"ר ועדת ה־תרבות אם בר־אתון ייפתח בליל שבת.

כפי שידוע לך בתפקידי הנוכחי כיו"ר הועדה, הנני אחראי ישירות על פעילות הבר בשבת — דבר הנוגד את מצפוני ועקרונותי הדתיים.

עכבתי את התפטרותי עד להיום מתוך תקוה, כי יתכן ובית המשפט יפרש את התקנון כפי שאני הבנתי אותו ויורה על סגירת הבר בשבת, אולם נראה לי שהענין יימשך עוד זמן רב ואינני רואה כל אפשרות אחרת אלא להתפטר.

באם מאיזו סיבה שהיא ייסגר בר־אתון בשבתות על ידי בית משפט או החלטת מועצה, אהיה מוכן לשוב לתפקידי כועדה אם אקרא על ידך למלאו.

הנני מודיעך בזאת כי החל מהיום 12.2.69, הנני מתפטר מועדת התרבות אלא אם כן ייסגר הבר בשבת לאלתר.

בברכה,

פנחס רותם

כך נדחקים אנחנו מתפקידים צבוריים ואחרים. אם מן הסטודנטים לא תצא תרופת סובלנות אנא אנחנו באים.

האכזבה מפוליטיקה

(המשך מעמוד 14)

התנגשותם בתופעות ביולוגיות (גיל).

האם פוליטיקה וערכים צועדים יחד במציאות הישראלית, או אולי נקבל את הנחתו של מכס ובר שהגדיר את מהותה של הפוליטיקה באומרו שהיא „כל סוג של פעולה ניהולית עצמאית", ואז נצפה מן המפלגות בישראל שייצרו את התנ־אים, האקלים, לקיום חברה בעלת ערכים ותו לא.

איש שיחי מתקומם נגד נקודת ראות זו. „הפוליטיקה היא מכלול ערכים אם אתה לא מזהה פוליטקיה עם תורת מקיאולי".

את הערכים בפוליטיקה הישראלית מ־בטאות המפלגות „כאשר אתה נכנס לפוליטיקה אתה חייב לשים לעצמך את היעד שאתה רוצה להשיג. היעד יהיה בהשגת מצבים מדיניים בהתאם לערכים מסוימים".

פורים של אוניברסיטה

אוירת פורים הולכת ומשתלטת על הקמפוס. מיד לאחר קריאת המגילה אשר תיערך באודיטוריום, תפתח הסתדרות הסטודנטים את קרנבל פורים השני. ואז... יאירו מאות זר־קורים ממגדל תאורה ענק ✶ יפתחו עשרות ביתני לונה פרק ✶ יופ־עלו מספר במות בדור עליהם יופיעו אמנים ✶ חדרי הלמוד יהפכו לדיסקוטקים ✶ שלוש תזמורות לא יפסקו מנ־גן ✶ יוגרלו פרסים יקרי־ערך ✶ כל אלה במאורע חד פעמי: קרנבל — פורים תשכ"ט.

— כתב: מנחם מיכלסון —

יש כאלה שנולדו במזל תאומים. אח־רים — במזל אריה. וישנם גם כאלה שנולדו במזל בתולה. על ירח גלטר, יו"ר ועדת התרבות, אומרים שנולד ב־מזל ...פורים. אינך מאמין? גש למשרד הסתדרות הסטודנטים ותווכח בעצמך. ירח מדבר פורים, מטלפן פורים, אוכל ושותה פורים.

התכנית לפורים הולכת ונשלמת. על כך יש להודות במיוחד לעירית ר"ג ולבנק „המזרחי" התומכים תמיכה חמ־רית הגונה בעסק הרוחני הזה. שמו־עות פה לאוזן אומרות כי הילולה כזו שתהיה ב„בר־אילן", עד לא היתה ולא גבראה. על כל פנים, בשורות הבאות תק־ראו חלק ממה שעתיד להתרחש בקמפוס ביאראייט של המן וצאצאיו.

העסק יתחיל בערב פורים בשעה שש ושלושים, עם קריאת המגילה. לצורך ה־ענין יהפך האודטוריום הגדול לבית כנסת, ובו תשמע הקריאה ברמה. אין צורך ב־רעשנים ובקפצונים. רק תשמעו את השם „המן", תשענו על כסאות האודיטוריום, תתנענעו הלוך ושוב — והרעש יהיה גדול ורב.

בסביבות השעה שמונה, יחל טקס ה־פתיחה. יכבדו את הטקס, הרב ד"ר יוסף לוקשטין, נגיד האוניברסיטה ויחד עמו ראש עירית רמת גן, מר אברהם קריניצי. השנים, יחד עם מאות ואלפי הסטודנטים שיציפו את הקמפוס יחזו בסיומו של ה־טקס כיצד מאות בלונים מופרחים אלי רקיע ונכנסים למסלול סביב כדור הארץ.

תנעים את טקס הפתיחה מקהלת הגברים של עירית רמת־גן, אשר יראו לבנות ה־אוניברסיטה שגם גברים יודעים לשיר! ה־טקס יערך ברחבה שלפני הספריה.

הלאה! מכאן ואילך — יתחיל הקרנבל להשתלט עליכם עד כי לא ידע איש בין ימינו לשמאלה. אמנים ששמעם יצא למ־רחוק יגיעו פיזית לב"א. ביניהם, רבקה מיכאלי, אריק לביא, מוטי גלעדי, רחל אטאס, דב סבטו ועוד. ינחה אותם ב־רמז קל הקוסם והבדרן מאיר רמז.

אך לא רק באמנים תחזינה עיניכם, הנה כי כן מקום כבוד שמור לקולכם הצלול והזך, כאשר משה רון יפצח ברון ויגרוף אתכם על גלי שירה ב־ציבור.

במסגרת הקרנבל הלא־נורמלי יחנכו לראשונה באזורנו, דיסקוטקים, תזמורות ריקודים מעל תקליטים דרך רמקולים יקפיצו לכם את הדם בעורקים וכולכם תקרטעו בריקודים משגעים.

ברחבת הדשא הגדול יצוץ לו לפתע מגדל תאורה ענקי, שגובהו יעלה על ששה מטר, ממנו ישלחו אורות צבעוניים, שרשראות נייר וקישוטים אל ביתנים קטנים אשר יהוו את הלונה פארק הבר־אילני. לונה פארק זה הוא בגדר נסיון חדש בבר־אילן. אם זה יצליח — כך מקוים — הוא עשוי להשאר על הדשא כל השנה.

בלונה פארק זה יפגינו הבנים את כוח שריריהם המשתרגים כאשר יפעילו מכונות כוח, לבנות שלא שרתו בצה"ל מטעמי דת ומצפון תינתן הזדמנות לי־רות ברובים בקליעה למטרה, בביתן אחר תסתובב רולטה ענקית ובביתן נוסף... רגע, רגע, זו כבר הפתעה. כ־אמור, יהיו במקום שלוש תזמורות, תקליטים ינוגנו מעל גבי טייפ ויושמעו ברמקול ואם עייפה אזנכם, ניחר גרונכם ומשקשקת בטנכם — פושו לכם אל דו־כני הפלאפל והמזנונים ורויתם עונג.

שכן, דוכני פלאפל יעלו עננו שמן מטוגן, סנדויצ'ים ימכרו באנחה על ה־הנחה ומשקאות חריפים יסובבו אתכם לגמרי. חייב אינים לבשומי בפוריא עד דלא ידע בין מתמטיקה לבין ספרות עולם.

עקר שכחנו, בשעת חצות תנתן אפ־שרות לכל אחד לתת נשיקת פורים לבת זוגו. על פי הוראות השלטונות — נשיקה רק על המצח! לאחר מבצע זה יתאסף כל הקהל ברחבה שלפני הספריה, שם יעסוק יואב אשריאל בתרגיל של הרקדת המונים.

עם סיום ההרקדה תמצאו את עצמכם חוזים בסרטונים האמורים, מקשיבים ל־בדרנים שהוזכרו או מבלים בלונה פארק.

פרט קטן ולא חשוב — כרטיס ל־מאורע חד פעמי והסטורי זה — יעלה 7 ל"י קטנות ועלובות. כרטיס זה מקנה כניסה חינם לכל מוקדי השמחה וה־בידור וכרטיס כזה גם מקנה זכות ל־השתתף בהגרלת פרסים ענקית שתיערך בהמשך הערב־הלילה.

בין הפרסים — שטיח יקר שאפשר לשבת עליו, תנור הימום לימי צינה וכפור ומצלמה כדי להנציח את העבר. נו, אז זה לא כדאי?

הסעיף הבא. תחפושות. אוי לו ואבוי לו לזה שיעז להופיע בדיוקנו האר־גינלי. תחפושות הינן מקצוע חובה. כן, זה עשוי להקנות גם נקודות זכות. לשם כך, תיערך אף תחרות תחפושות, וה־תחפושת הטובה ביותר תזכה את זה שמתחתיה בפרס בלתי שגרתי.

כל אלה שירצו לחזור הביתה בשעה שתים או שלוש לפנות בוקר מכיון ש־הבטיחו להורים להיות במיטה כבר בעשר — יוכלו לעשות זאת ע"י שרות מוניות או אוטובוסים.

ועכשיו אזהרה. אבל זה לא כל כך בשבילכם כמו לאנשי „פתח" הקוראים רשימה זו. ובכן, לא כדאי לכם להס־תכן ולהביא חומרי חבלה. קצין בטחון של האוניברסיטה ואנשי בטחון מיוחדים יסתובבו בשטח ויפקחו עין על כל חבלן וחבלן. הם יהיו מצוידים באלות ובנשק חם. אלות — מילא, לחטוף מכה זה לא נורא. אבל נשק חם — זה כבר לא עסק.

Letters Between Friends . . .

by **Ross D. Fish**

Dear Jack,

Hi again from the Holy Land. Congratulations on your new president. I hope you had fun at the Inaugural Ball, but don't try to get into Dick's country club. They won't let you in. But don't feel bad.

That's what I like about America. There's no racial prejudice. They don't hate Jews and Negroes, they just exclude them.

Has your family thought about moving yet? I hear the neighborhood is getting worse every day. Was your synagogue burned yet? The only safe place to pray is inside a Negro Church, and that's only in the North!

But all that's water under the bridge, Jackie baby. How are you staying out of the draft? I hope your next letter to me isn't addressed from Saigon. But you were always good on the shooting range at camp, so I'm not worried about you.

Say hello to your folks and sister, and Shalom!

Yankele

Dear Yankele,

Hi! How are you? Keep away from the border, for your own health.

I thought that was pretty funny about your friends mother not letting him go out with a Moroccan girl. I was under the impression that Israel bore no resemblance to America whatsoever. Ha, ha!

Watch out when you drive. I hear that Israel has the highest accident rate in the world. The drivers must mistake all pedestrians for Arabs.

I saw "The Fantasticks" last week. I bet you miss the Village. There are really great things going on here. One of these days, we might really become the land of the free and the home of the brave. We're doing loads of things at school. The administration is waking up to the fact that we students exist as a thinking body. How about your school? Are the students respected? I bet everyone there still resents all those American students studying for nothing. No wonder immigration is still negligible, despite all problems here. I went down to the Jewish Agency on Park Ave. for laughs, the other day. About three Israelis in the whole place understand English, much less speak it.

I've got to run for now. Send my love to heaven the next time you're in Jerusalem.

Jack

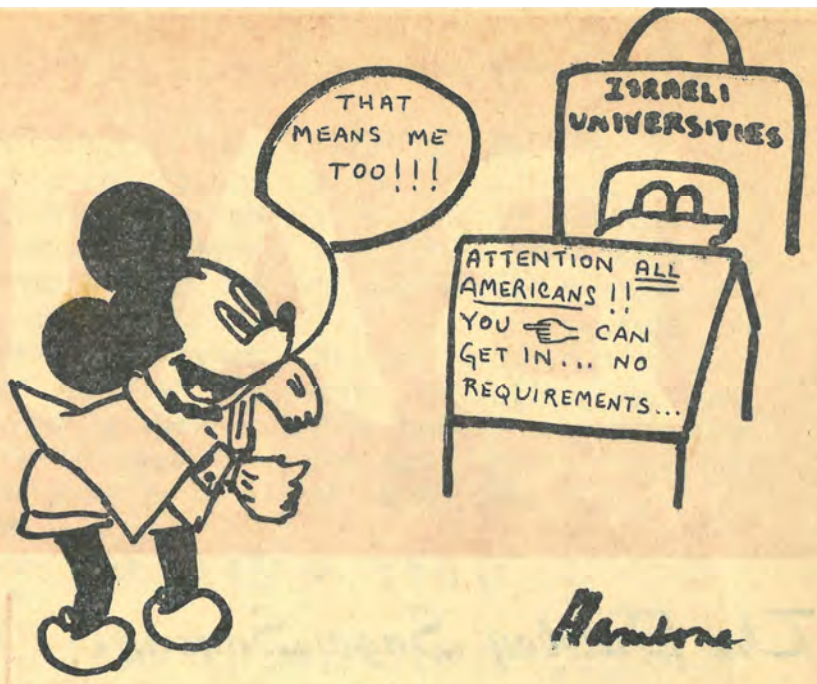

Meet Baruch Ophir

by **Mark Robbins**

On December 25, 1968, a special committee of the Student Council met and chose Baruch Ophir to fill the position of "Rakaz Klita", the Absorption Organizer.

Ophir is a fourth year student of Social Psychology. He comes to us with much experience in group work. He was a member of the B'nei Akiva Council. During the summer he has worked with "Aliyat Ha-Noar", the Youth Aliyah. This is it-

The job of "Rakaz Klita" is a thankless job. It will take much time to decide exactly what the position entails. At present his job is to organize activities for foreign students **and** Israelis, to try to get them together. In the words of Ophir: "Our aim is that the foreign student will cease to be a special problem. We want them to see themselves as Israeli citizens. This will come with time."

Many mistakes have been made and will be made. We all must learn from our mistakes. Time alone will tell if we succeed.

JACOB'S FIRST BORN

The sun glares white hot.
He runs from cover to
cover
Seeking respite.
Left, right, forward?
Seeing a hole
he jumps in,
down
down
down,
into the abyss
into the sun.

Brian

New Concepts in Education

by **Sylvia Weiss**

The 20th century, the century of wars, revolutions and invasions. Happily, there ar still some people who think of peace. They not only think of it, but also fight for it. Jacques Muhlethaler is one of them.

It was in 1959 that Jacques Muhlethaler decided to travel around the world to find a system for peace. He was convinced that men, in spite of all their weaknesses, have enough intelligence to construct such a system.

How could such a goal be reached? Jacques Muhlethaler proposed the use of the school system as the instrument fit for the accomplishment of this goal. The kind of education a child received at school has the power of conditioning the mind, directing him to love as well as to hate, to respect as well as to scorn. As an example known to all of us, we have only to cite the arithmetic examples in Arab textbooks: If you kill five Jews, and you started with ten, how many do you have left?

Muhlethaler, therefore, considered it urgent to develop in the mind and heart of each child a sense of Respect, and of Responsibility, as well as the Spirit of Tolerance. He codified six articles that he wished to incorporate into the beginning of each civic instruction manual. It reads as follows:

1. The School is at the service of Humanity.

2. The school opens the path of mutual understanding to all the children of the world.

3. The school teaches respect for life and for man.

4. The school teaches Tolerance, the quality which allows feelings, ways of thinking and of acting which are different from our own, to be accepted by ourselves.

5. The school develops the sense of responsibility in the child, one of the greatest perogatives of man. The more his condition improves, the more responsibilities he must assume.

6. The school teaches the child to overcome his egotism. It makes him understand that humanity can progress only by the personal efforts and the active collaboration of all.

Understand and Respect — Love and Serve. This is the spirit of these principles.

THE MULTI-PURPOSE SETTLEMENT IN ISRAEL

By

URI GOLDSCHMIDT

ATTENTION

Volunters, Students, New Immigrants, Israelis, Industrialists - Academicians
Singles and Families
Persons of All Ages, Trades and Professions
For an early start to create with us
A BRAND-NEW WAY OF LIFE
a life of financial independence and maximum happiness in a luxurious

MULTI-PURPOSE SETTLEMENT

Write now to P.O. Box 3452, Tel-Aviv, or Telephone day or night, 23-70-43
(Prospective Immigrants please send 2 International Reply Coupons as return postage.)

Prof. FISCH / cont'd

is the organ responsible for the foreign students studying in Israel, and is part of the Office of Absorption of the Israeli government, headed by Yigal Allon. They have decided upon the following measures. Students will be divided into two categories:

1. Students presently enrolled at Israeli universities will continue to receive the same stipend as they are presently receiving, with the following exceptions:

a) Students who are not serious in their studies may be asked to refund the money they have recieved, in part or in full.

b) Students whose parents can well afford the cost of study, etc., will not receive a stipend.

2. New students will be divided into two categories. Those coming here for one year will receive a maximum stipend of free tuition. Those coming for a degree will receive tuition, dormitory, and a monthly stipend, to be determined by need.

In view of the attempts being made by Bar-Ilan, we hereby declare a partial retraction of our cartoon. Instead of Mickey Mouse, make it Charlie Brown.

PARSLEY SAGE / cont'd

very unlikely to change his attitude.

This is a situation which breeds animosity, and will only deteriorate, unless drastic steps are taken to create an open attitude of good will and understanding. It requires an effort on both sides, and we hope that everyone involved will make a serious attempt to understand the situation and create the proper environment for its soluution. Thank you.

BAT-KOL

The Parsley Sage Says...

Hello. This column will henceforth represent the editorial view of this paper. Those who have the unmitigated gall of disagreeing with any views expressed here are welcome to vent their anger upon us by writing in to

BAT-KOL
ENGLISH SECTION
Histadrut Hastudentim
Bar-Ilan University
Ramat-Gan

In all seriousness, we are deeply interested in your comments and suggestions.

First of all, we would like to thank the Student Union, especially Nissim Arczi, who showed great interest in initiating this venture, and who deserve our appreciation for all that they are trying to do for the foreign student.

The purpose of this section of Bat-Kol is twofold. First, we would like to specifically represent the foreign student, giving him or her the possibility of airing opinions on various matters and problems which concern him directly.

Hopefully, it will also serve as a means by which the Israeli student can get to know the foreigner. This is the more venturesone and more difficult of the two.

As a prerequisite for discussing this situation, let us point out one vital factor. We are for the integration of the foreign students, so that any question as to our constructive intent is invalid. The problem that arises is that of the dichotomy between the public declarations of the government officials of Israel, and the attitude of the Israeli student himself.

To say that foreign students arouse a negative reaction in the Israeli student is a gross understatement. No, we have not been psychoanalyzed lately for persecution complexes. What we are talking about is the unreadiness of the Israeli to make the effort, so strongly requested by the official organs, as well as by the various student unions, the meet the foreigner, and accept him as an equal. Any politically-minded Israeli student can understand that the absorption of the foreigner, as painful as it might be, is an investment in the future of his country.

The quality of the foreign student in Israel is another matter, which we hope to deal with in subsequent editions. The Student Union is trying, but that will not help unless the individual student feels this need, and realizes his obligation.

The foreign student, as well, should make the effort. Learning Hebrew, for one, is something which could never hurt, although very few of our foreign students seem to make a real effort to do so.

There have been countless complaints by students from abroad that they are not accepted by Israelis. Despite reserve duty, despite long hours which usually include a job and sometimes a family, there is no reason why the average Israeli student cannot devote a minimal amount of time to meeting the foreign student.

We contend that the Israeli student resents the the foreigner, for various reasons, some of them quite justifiable. Broad mindedness, however, is not a noted Israeli virtue. Once forming a pre-conceived notion of a person or group, the Israeli is

Continued on Pg. 2

AN INTERVIEW WITH PROFESSOR FISCH

by Yossie Stern

On February 2, our reporter had the pleasure of interviewing Prof. Harold Fisch, Rector of the University. Questions were asked about problems facing the foreign student.

Yossie: Seemingly, it appears that foreign students are accepted indiscriminately.

Prof. Fisch: Foreign students are by no means, to my knowledge, accepted indiscriminately. This can be seen from their high standard. Overseas students are generally serious and know what they are doing here. We are now looking into this whole problem. A senior faculty representaitve will be sent abroad this year to interview foreign students applying for admission and see how they can fit into the Bar-Ilan system. The representative will be chosen at the meeting to be held an Feb. 9. At this meeting, students as well as faculty will be represented.

Yossie: Aren't there many foreign students who are rather young, straight out of high school?

Prof. Fisch: Ideally, we prefer a student who has had at least one year of university study abroad, and is in good standing with the university he attended. When, however, a foreign student applies for admission right out of high school, he must have a good record in order to be considered.

Yossie: Many foreign students face the problem of a "language barrier". Their knowledge of Hebrew is not sufficient for understading lectures.

Prof. Fisch: The heads of departments have been approached with this problem, and we are working to establish courses in English, for example, when there is a sufficient number of students in need of such a course. However, this is only for the first year, until the students can fit into the regular school system.

The Rector c oncluded the interview by saying: "At the moment we are working on three problems: 1) better student

selection; 2) languages; and 3) coordination between here and abroad." Professor Fisch mentioned the problem of housing, which faces the student body at large. In the forseable future he sees no complete solution, but he pointed out that, "We are aware of this and other problems and are working on them constantly."

**** Ed. Note**

Since the article above, the meeting mentioned for Feb. 9, has been held. According to our representative, Mark Robbins, the following was decided upon in the Committee of Inquiry into Problems of Absorption of Foreign Students. The Committee consists of the following members: Prof. Fisch, temporary chairman, Mr. Adler, Rabbi Schindler, Dr. Hartman, Dr. Katzburg, Prof. Paul, Moshe Baron, Mrs. Zahava Shamir, Mark Robbins. The following recommendations were passed:

1. Because of a limitation of dormitory space, only 350 new foreign students will be accepted to Bar-Ilan next year.

2. For the above mentioned reason, and also to raise the standard of the foreign student at Bar-Ilan, a number of entrance criteria have been established, including:

a) It is advisable that the student have completed at least one year of college.

b) The student must present a letter of acknowledgement from the head of his department or dean, stating that he is a student in good standing.

c) For students who have just completed high school, they must submit grades received on the College Entrance Examination Boards.

d) Students interested in studying the Natural Sciences, will be permitted to do so **only** if they plan to attend B.I. for the course of their degree.

e) Students will be required to attend a summer ulpan, as well as the ulpan which takes place during the course of the year.

f) Students will be expected to comply with the religious and social standards of a religious university.

3. All students will be interviewed by a member of the faculty, who will be sent abroad. He will have the right to decide whether or not a student will fit in the framework of our University. On his recommendation a student will or will not be accepted.

4. Additional staff will be added to the office of the Dean of Students.

Mr. Robbins also filled us in on the latest developments concerning the "Minhal Ha-Studentim", which

Continued on Pg. 2

ספור עצוב על מזווג זווגים עליז

ההכרח מוליד את ההמצאה
(אדיסון)

קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. עמך ישראל צריכים לפרנסה ילכו יתפרנסו זה מזה. ועוד כהנה וכ־הנה ופרנסה אין.

יום אחד החלטתי לקחת לעצמי את מקצועו של האלקים בכבודו ובעצמו היינו שדכנות. וכי מה עושה הבורא מזמן שגמר לברוא את העולם? מזווג זיווגים. פרסמתי מודעה בעיתון בזו הלשון: „סטודנט צעיר מסורתי ויפה תואר, מלא חיים וחן, מציע בזה ל־אמהות מודאגות את שירותיו הטובים ב־הצגת צעירים מסודרים ונאים ל־בנותיהם, סודיות מובטחת". למחרת הוצפתי במבול של הצעות ונרתמתי למשימה. בררתי כתובת מכובדת וסו־לידית מצפון ת"א ושמתי לדרך פעמי. תראי, אמרתי לאם, זה שאלה של אימון, יש בעבודתי זו יותר משמינית שבאידיאל, אולם אפילו את, עם כל הכבוד לך אינך יכולה לדרוש שאעבוד בחינם. הפקידי בידי סכום פעוט של מאתיים לירות ותמורת זו אכיר לבתך 10 בחורים, אשר כל אחד מהם בא בחשבון לגביה. נאמר אפילו בחשבון קר 20 לירות לבחור, הרי זה מצחיק ממש לעומת הגורל עצום המזל התלוי בשערה קטנה זו. גמרנו בכי טוב. לאחר שאספתי כמה עשרות כתובות, ניגשתי לשלב השני של התכנית. כי־נסתי כ־10 חברים, כולם בני חיל, איש חרבו על ירכו וכפתו על ראשו. הושבתים בסלון ואני עומד ביניהם לבין מפת ת"א התלויה מאחורי על הקיר. בחורים שימו לב, נתבקשתם למשימה גדולה. חלקתי בקנה החזרן שבידי את העיר לאזורים והסברתי במה הענין. כל בחור מקבל כרטיסים חינם למופע מסויים בתוספת המש לירות, מי שיוצא עם אותה בחורה לדווח מיד. בחוג ש„נשרף" באזור מסויים, מכירים את פרצופו או שגמר את מכסת אזורו, עובר לאזור אחר. ובכן הכל ברור. בבקשה כל אחד יותר מפעם אינו מקבל תוספת וצריך לקחת פתקה.

כסף יש בעולם, צריך לדעת איך להשיגו. לימים פגשתי אשה מזדקנת בתחנת הרכבת לחיפה. זו: זה אתה הס־טודנט. תשמע מה שקרה לבתי. מאז קבלה דפרסיה לא היתה מסוגלת להחזיק בבחור יותר מערב. אמרתי לה, תדברי אתם מה שלמדו אותך באוניברסיטה. תרמזי להם על המגרש שלנו ליד בת־ים, תגידי כל מיני מילים ארוכות ולא עזר כלום. לא יודעת מה לעשות לה. קראנו לרופא, והוא עזבה את מה שלמדה והלכה ללמוד פסיכולוגיה.

את יודעת איך זה הצעירים של היום אמרתי לה.

רבות מחשבות בלב איש

— מחזה במערכה אחת ודי —

ימים רבים שלא התראיתי עם חברי משה ביי־זה־סי, נתחשק לי לראותו. זה לגיטימי. מה בסך הכל רציתי, היינו, לראותו. עצרתי אדון אחד ברחוב ואמרתי לי: סליחה אדוני, איפה רחוב אגריפס.

אמר לי: רחוב אגריפס? בשביל מה אתה צריך רחוב אגריפס.

אמרתי לו: סתם איזה חבר.

אמר לי: איך קוראים לו.

אמרתי לו: מה זה משנה.

אמר לי: אולי אני מכיר אותו.

אמרתי לו: מה זה משנה, אתה יודע תגיד לא יודע, שלום.

אמר לי: מה אתה מתעצבן, תגיד איך קוראים לו אולי אני מכיר אותו.

אמרתי לו: אם כך זה משהו אחר, קוראים לו משה ביי־זה־סי.

אמר לעצמו: משה ביי־זה־סי... משה־ביי־סי...

אמר לאשתו: שרל'ה, אולי את מכירה משה ביי־זה־סי מרחוב אגריפס.

אמרה לי: מאיפה הם מאיפה ההורים שלו?

אמרתי להם: סליחה שהפרעתי לכם תודה רבה, שלום.

אמר לי: רגע, מה אתה בורח, תיכף נסדר בשבילך הכל. עצר אדון ושאלו משהו בלחש. הסתודדו והאדון שלי חזר אלי. תראה, אמר לי, לא יודעים כאן איפה זה רחוב אגריפס אבל כאן זה רחוב יפו מספר... מספר 21, הנה כאן על הבית.

נכנסתי לבית קפה להרגע. יצאתי. שוטטתי.

עמדתי במעבר חציה באדום.

ראיתי אדון אינטלגנטי, אמרתי לו. סליחה אדוני, איפה רחוב אגריפס?

אמר לי: איפה זה צריך להיות בערך.

אמרתי לו: אני שואל סימן שאני לא יודע.

אמר לי: מי שלח אותך.

אמרתי לו: אף אחד.

אמר לי: איפה פתק, תראה מה כתוב.

אמרתי לו: אין פתק.

אמר לי: אתה בטוח שזה אגריפס, אולי אריסטובולוס. איך זה שולחים לחפש סתם בלי ציון מקום, בלי פתק, סתם.

אמרתי לו: אולי לא שמת לבך, אבל אני לא מאשים אותך.

עברתי באדום.

פגשתי באדם שנראה אנטלגנטי ואמרתי לו. סליחה אדוני, איפה רחוב אגריפס.

רחוב אגריפס? אני הולך לרחוב אגריפס!! אמר בהדגשה! ונעלם...

הדברות או טוב לדעת מי כאן ערבי

הדברות לה חיכינו שנים קמה גם ניצבה. חשוב מאוד שתהיה כי בלעדיה אין סיכוי להבנה. שורו נא.

הרצפה מרוצפת, הבתים משיש, ה־שיחים והדשא ירוקים. המעילים שלושה רבעים, ניתנים ללבישה משני הצדדים. הספרים תחת בית שחי שמאל.

מתגודדים.

פתח אחד: אני לא רוצה אפילו אפס פסיק אפס אפס אפס אחד שלא יהיה שלום. קפץ כנגדו בחור ממושקף וטען בלהט כן אח"כ הם יגידו שלא אמרו, איך שהיה פעם קודמת ואיך שהיה לפני זה. זה לא ענין של שטחים. זו שאלה של שלום. תגיד בעצמך החיים לא הכי חשוב, נו אז מה, אם אחד מת מה שווה לו הכל. בהת־חלה עושים מלחמה אח"כ מצטערים. תסלח לי, תסלח לי מאוד, מנסה האחר להפסיקו. הממושקף בשלו, אל תגיד לי שלא טוב לערבים, תראה מה נות־נים להם. לי עצמי יש חבר ערבי ונתנו לו רשיון על משאית, כך שלי לא תוכל לספר.

צעיר אחר חסון כאלון שזוף ומרובע סנטר אמר בקול עמוק ושקט, אמור לי בבקשה מה היה 4 חודשים אחר־מבצע סיני 4 קילומטר מכפר סבא, אה? בעל דבבו שהיו אלה, כנראה, שנותיו הראשונות באוניברסיטה ענה לא יודע. אז קודם תשאל מה היה ואח"כ תדבר.

תסלח לי מאוד...

למעגל נכנס בחור נמוך עם קול גבוה. אתה היית מוכן שיפוצצו לך את הבית שלך עם כל המשפחה בפנים. בעל דבבו שהיו אלה כנראה שנותיו הראשונות באוניברסיטה ענה לא! מוחלט. אז מה אתה בכלל מדבר?!

הוא הלך מפה המקום מלא ש.ב., מזה מלא, כולם פה ש.ב. אינני מתאר לי שמישהו היה עומד כאן בקור הזה אם לא היו משלמים לו.

מספיק עם הצחוק. לומר את האמת אינני יודע אם ההדברות הזו תביא את השלום. לפחות טוב לדעת מי כאן ערבי.

אל: **המפקד**

מאת: **רב"ט חיים בעל־גג** — מס' אישי 234372
דרך קצין קישור — דרך רכז מילואים
המפקד!!

לפני כשבועיים חזרתי לביתי לאחר יום מייגע של לימודים, ומה נדהמתי לראות בתיבת המכתבים, הזמנה־צו למלואים למשך ארבעים יום. המפקד! אני ניצול השואה אשר אך כפשע היה ביני לבין לא כלום. לא אפריז אם אומר שעבר עלי הרבה עוד לפני בואי ארצה. כיתום מגיל רך אוכל רק לומר לך, שזה לא דבר נעים ולא הייתי מאחל זאת לשונאי. כשבאתי גרתי באוהל וגם הרוחות שבאו מן הצפון מהכנרת לא עזרו לשיפור מצב בריאותי. התגברתי בכוחות נפש מרובים וברצון עז והבאתי את עצמי למצב בו אוכל לשרת בצבא סדיר כמו כולם, למרות המכשולים אותם הציב הגורל בפני. בצבא סדיר התחלתי מאפס ממש, מכלום, והגעתי בשיניים ובצפרניים בעשר אצבעות למעלת שר־עשרה. לא אבוא למנות כאן מה שעבר עלי עד שהגעתי למה שהגעתי, רק ברצוני לציין כעובדה קטנה השופכת אור, כי הייתי מקלעוניסט במשך כל שירותי הסדיר עד שנטלתי לידי תפקידי פיקוד. שביעות הרצון שהפקתי מלפני הממונים עלי אינה ענין לכאן. זכורני כיצד היה המ"פ אומר לפני כל הפלוגה, תן לי את בעל־גג עם שני אנשים, הוא בסדר אפשר לסמוך עליו. זאת באשר לתקופת שלום ושלוה כאשר קנה המידה למדידת הדברים שונה לגמרי, מה היה בזמן המתיחות? לא אתגאה לשוא אם אומר שהתגדבתי תיכף ששמעתי את הסיסמא ברדיו, התיצבתי במקום המיועד לכך, נכון לכל משימה. לבד באתי ללא מילה. ואח"כ הייתי הראשון לומר: המפקד טנקים באים.

המפקד!! אני סטודנט אוניברסיטה הנתון תחת עול הלימודים במשך השנה. ישנם ימים אשר הלחץ גובר וישנם ימים שגובר עוד יותר. השנה האוניברסיטה בנויה בצורה כזו שישנם ארבעים ימים עיקריים מרכזיים וחשובים והיתר לא כל כך חשוב. במבחן המעבר בסוף השנה מוכרחה להיות שאלה של ארבעים אחוז מאותו חומר הנלמד בארבעים ימים אלה. וכשתופיע השאלה הזאת ותסתער עלי מתוך גליון השאלות, אהיה מזוין בלוקש לביטוח לאומי בלבד וזה לא יספיק ע"מ לצאת בכבוד מן המערכה. תבוסה כזו במערכה תגרור הפסד שנה, הפסד מקום העבודה הארעי הצמוד לאפשרויות התקדמותי, הריסת מעט היוקרה החיבה שהצלחתי ליצור מסביבי במשך שנים של התקדמות עקב בצד אגודל. בקיצור המפקד, אני חשוב כמת. זה פשוט יהרוס אותי.

אפשר שיש במכתב כזה משום שמץ מרירות, אבל צריך להבין גם אותי. יש כאלה שלא משרתים שנים במילואים ואני יודע שיש. אצלנו בחוג שלנו ישנו בחור בשם משה על־הים אשר שנים לא שירת במילואים, והוא הולך וצוחק על אלה שכן משרתים. כך שאם הבעיה תלויה במחליף אז גם זאת אפשר להס־דיר ע"י הוראה מתאימה לקצין הקישור.

בתודה מראש
רב"ט חיים בעל־גג — מ. א. 234372
אות הכושר אות הקלע

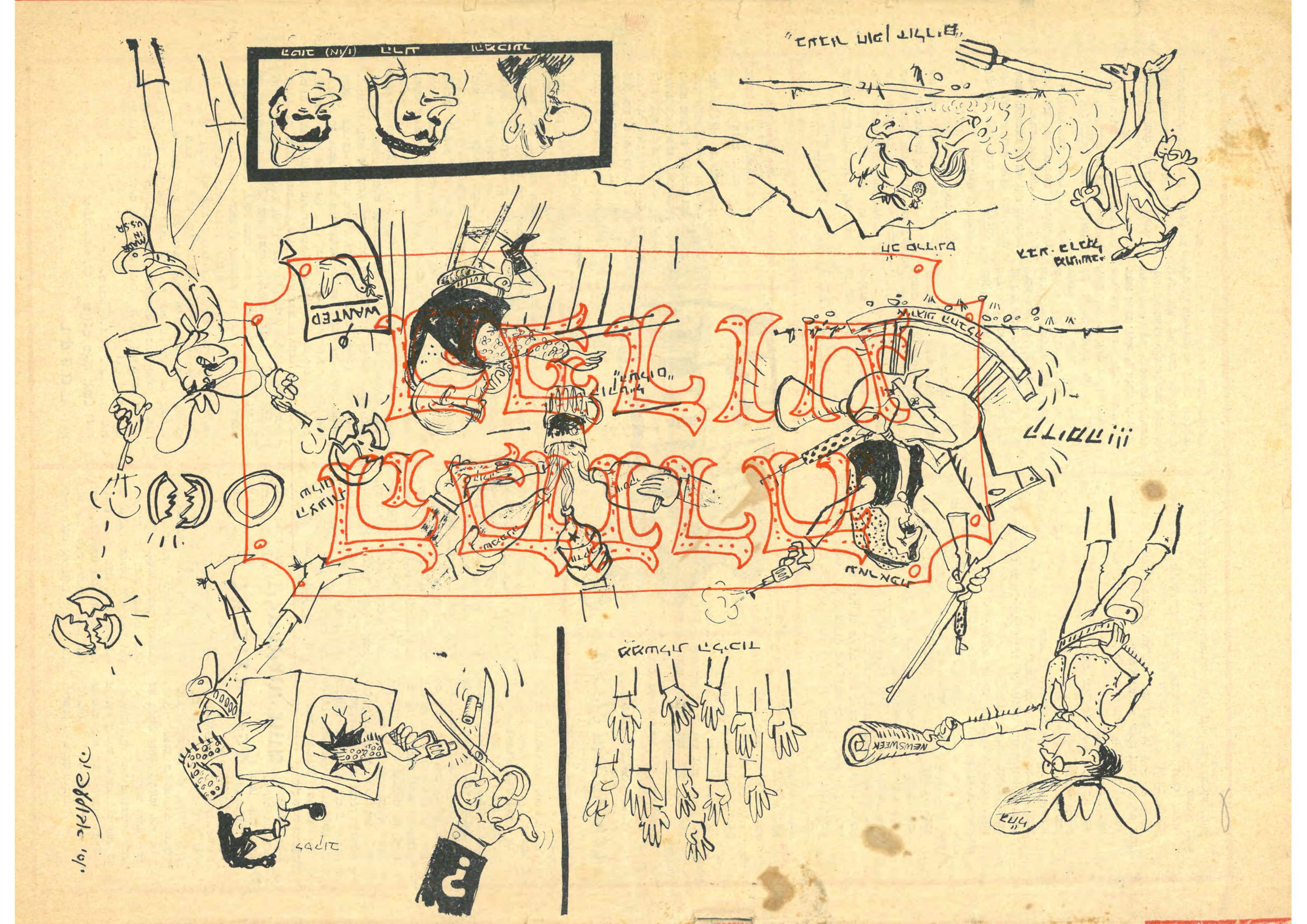
WANTED
NEWSWEEK